LA MÚSICA EN EL PROJECTE FILOSOFIA 3/18

La música és present en tot el currículum, implícitament o explícitament, perquè compleix el paper d'ajudar-nos a pensar igual que les altres arts. Per dir-ho millor, hem manllevat uns mots de Daniel Barenboim[1], un dels músics més significatius avui dia, tant en el terreny musical com en el polític:

> "L'educació de l'oïda és potser molt més important del que ens podem imaginar, no tant sols per al desenvolupament de cada individu, sinó per al funcionament de la societat, i, per tant, també dels governs. El talent i la comprensió musical, així com també la intel·ligència auditiva, són àrees que estan molt allunyades de la resta de la vida humana, relegades o bé a una funció d'entreteniment o bé als reialmes esotèrics d'un art elitista.
> La capacitat per sentir diverses veus en una de sola, tot comprenent les afirmacions de cadascuna; la capacitat per recordar un tema que ja ha fet la seva entrada després d'un llarg procés de transformació i que torna a aparèixer de sobte sota una llum del tot diferent [aquí l'autor es refereix a la forma sonata]; l'habilitat auditiva per reconèixer les variacions geomètriques del tema d'una fuga, són qualitats que reforcen la comprensió. Potser l'efecte acumulatiu d'aquestes habilitats podria formar éssers humans més aptes per escoltar i comprendre diversos punts de vista alhora, més capaços de jutjar el seu propi lloc en la societat i en la història, amb més capacitat per percebre els punts en comú entre les persones, i no pas les diferències."

Nosaltres també creiem, com Barenboim, que l'educació de l'oïda, l'experiència musical profunda i compartida, pot fer-nos persones millors i, per extensió, pot ajudar a fer societats millors. Aquesta és la percepció que tenim de la música: ens ensenya valors, ens ajuda a comprendre les relacions humanes i ens fa la vida agradable.

Com diu en una entrevista a la Vanguardia: "El que intento explicar-li és que milers de coses que cal aprendre sobre el món es poden entendre a través de la música. Per això, el fet que hi hagi tan poca educació musical és un gran problema. Hi ha intel·lectuals, professors, filòsofs, literats, advocats, metges… gent que treballa amb el cervell i que no tenen la mínima relació amb la música. Això és una gran mancança. Cal retornar la seva posició a la música. Estic convençut que la música és una necessitat humana que estem coartant. Jo crec que he entès moltes coses sobre el món i sobre l'ésser humà a través de la música. Crec que existeix una llei que integra els nostres pensaments, sentiments, comportaments, estats físics i, fora de nosaltres, ens integra amb la resta de la gent. Si ignorem aquesta llei, apareixen els conflictes i desacords. No hi ha res que sigui independent, això també s'aprèn de la música."

Finalment, ens quedem amb les paraules del violinista i director d'orquestra, Yehudi Menuhin: "La música i les arts conviden a la participació i constitueixen un antídot contra els obstacles a l'harmonia entre els homes.

---

[1] Daniel Barenboim. *El so de la vida*. Editorial 62, Barcelona, 2008.

Fer música no és només tocar o cantar, és també escoltar. Aprenent des de la seva edat més tendra a escoltar l'altre, l'infant descobreix el què és la tolerància i es protegeix dels instints bàrbars. La música els hi hauria de pertànyer, com l'aire, l'aigua i la llet, ja que als nostres ulls forma part dels Drets Humans. Representa una força desconeguda en la societat, capaç de fer moure les coses."

Trets que fan que la proposta musical tingui interès:

- La música ajuda a cohesionar el grup i a dotar-lo d'elements emotius col·lectius. Compartir una mateixa música és una manera de fer pinya, de sentir-se participant d'un fet comú. Té un valor afegit a les maneres individuals i privades d'escoltar música avui.

- La música és inspiradora i així ho reconeixen poetes, novel·listes o pintors. Hi ha una estreta relació entre les paraules i el parlar i la música, per això pensem que fer atents als infants a l'hora d'escoltar una melodia els ha d'ajudar també a estar atents a un poema, a una intervenció, etc.

- El caràcter abstracte del llenguatge musical permet tota mena d'associacions i simbolismes. No hi ha veritat o mentida, sinó aproximacions i interpretacions.
  La música, per ser un art no representatiu, pot fer aflorar millor que cap altra art, la capacitat de transformació simbòlica de la ment humana.

Quins aspectes afavoreix el treball amb música dins del projecte Filosofia 3/18?

- En general, incideix en la millora dels nivells d'atenció i en la concentració.
- Educa l'oïda, la qual cosa contribueix a la comprensió del món que ens envolta.
- Enriqueix la memòria musical en interioritzar i reproduir temes i ritmes musicals.
- Potencia i estimula la intel·ligència, fent conscients els elements que disposen a l'anàlisi i la comprensió del llenguatge musical.
- Desvetlla les sensacions més íntimes, que són personals i indescriptibles com la majoria de sentiments profunds.
- Mostra una nova forma d'expressió individual i col·lectiva.
- Desenvolupa la creativitat com a resposta als elements imaginatius que es posen en pràctica.
- Amplia el bagatge cultural amb el coneixement d'autors, obres, estils, èpoques, intèrprets...
- Dóna a conèixer, pel seu valor, maneres d'expressió noves, especialment en la proposta que presentem, formada quasi exclusivament per música clàssica.
- Permet la interrelació amb fets socials i col·lectius. La pràctica musical incideix en les actituds, els hàbits i les capacitats de relació, participació i socialització.
- Desvetlla el sentit crític i estètic.

Estem voltats de música i, cal recordar-ho, les orelles no es poden tancar com el nas o la boca. Estem exposats a tota mena de músiques gairebé a tota hora: al carrer, als metros o autobusos o trens, a les sales d'espera, etc.

Però, hem de distingir la música que sentim i la música que escoltem. Triem un perfum o una colònia per "vestir-nos" i un ambientador o un desodorant per eliminar aquelles olors no desitjades. En música passa el mateix, podem parlar d'una música ambiental, de fons, que pot ser útil per crear un ambient relaxat, una atmosfera càlida, etc., però el que aquí proposem és una música per escoltar, no merament decorativa.

Criteris en la tria de música

- Clàssica. Per moltes raons: per la qualitat, per crear el gust, per la seva universalitat. En alguns casos ens hem permès d'usar com a clàssica alguna música de pel·lícules que en poc temps han esdevingut ja paradigmàtiques.

- Peces amb força i digestives. Dins del panorama de la música clàssica hem triat peces o fragments adients a unes orelles que s'inicien. Hi ha un crescendo des dels més menuts als més grans. Amb això no volem dir que hi hagi música de grans o menuts, d'ignorants o iniciats. Simplement que la tria coincideixi amb la capacitat d'assimilació dels infants.

- Variada. Per estils, autors i obres creiem que el conjunt de músiques és un bon aparador de la música clàssica. Si els nostres infants i joves passen per aquestes audicions amb certa cura i profunditat, podem assegurar un panorama prou ric i digne de la música occidental.

L'ús de la música dins del Projecte Filosofia 3/18 té tres espais:

1. A la introducció de la sessió de filosofia, els/les mestres poden utilitzar una melodia que s'anirà repetint a l'inici de cada sessió setmanal. L'objectiu és identificar la melodia amb l'inici de la sessió de grup, però també crear un ambient relaxat i tranquil per ajudar a aflorar la comunitat de recerca.

2. Dins de la pròpia sessió de filosofia i com a estímul principal per crear pensaments i sentiments. Aquesta és la part substantiva, on la música -com una lectura, un poema o un quadre- és protagonista i complementa el text, tot introduint o tancant aspectes tractats a les sessions. A continuació, i a partir de la proposta, suggerim exercicis i activitats que es poden fer des de les distintes peces.

3. Al final de les sessions i com a mètode d'avaluació figuroanalògica del treball fet. Amb la presentació de tres o quatre fragments molts diferenciats entre ells, infants o joves en seleccionen un per avaluar algún aspecte de la sessió.

Com preparar una audició musical?

Malgrat que sobre audicions podem trobar moltes “receptes”, heus aquí algunes idees:

- Una obra musical ha de ser preparada i presentada amb la intenció de cobrir algun aspecte que lliga amb el diàleg, el text, els personatges de la novel·la, l’acció... Si li donem context, els nens i nenes tenen on agafar-se i no es troben tant a la intempèrie.
- La motivació pot venir de moltes direccions: moviment (el ritme del cavall de la “Parella a cavall” de Kandinski a *Tot pensant*), conte (qualsevol dels contes incorporats als programes), dansa (al final del *Pèbili)*, repte d'observació auditiva (la conversa dels dos gats de *Kio i Gus*), coneixement d'un detall històric o vivencial, descoberta dels instruments que interpretaran un motiu conegut, acompanyament rítmicomelòdic, ...
- Qualsevol referència gràfica, corporal, lúdica, expressiva, plàstica... ajuda a captar l'atenció en l'escolta. El nostre alumnat, sigui quina sigui la seva edat, necessita, com els adults, referències que captin l'atenció. A mesura que la capacitat d’escolta creix amb l’edat, decreixen les dependències externes musicals.
- Com més música escoltem, més hi gaudirem i més ens hi afeccionarem. Calen, doncs, una colla d'hores d'escolta atenta. El temps de l’escolta pot ser progressiu, començar per poca estona i anar augmentant.
- És important acostumar el nostre alumnat a escoltar música pel goig d'escoltar; però, no hem d’oblidar que cal donar als infants els exemples de la millor música.
- És també important procurar que els oients parlin, que expliquin què els ha suggerit allò que han escoltat. Cal deixar espai a les opinions i sensacions per a conèixer millor les persones i els efectes que els produeix la música.

A parvulari l'escolta pot anar acompanyada de moviment espontani. Sovint en els menuts la resposta a l'escolta de la música és gestual. La música, el ritme i el moviment han de considerar-se junts en els primers anys del desenvolupament infantil. Són una font d'energia que incideix en l'organisme, el fan moure i l'estimulen a l'acció. És una resposta activa que es produeix de forma més o menys organitzada.
Es pot ajudar a orquestrar en forma de balanceig del cos, moviment de les mans i braços,... Sincronitzar el ritme del cos amb la música ajuda a desenvolupar el control motòric i la coordinació sensomotora incorpora l'ordre als moviments en el temps.

Les peces de les audicions citades estan recollides, programa per programa, en CDs, que podeu demanar al GrupIREF: grupiref@grupiref.org

Referències:

Informació variada sobre l'audició i el compositor

Enllaç a youtube

Activitats

L'estructura de presentació del material serà la següent:

1) **Informació sobre l'audició i el compositor**
2) **L'enllaç de l'audició al Youtube**
3) **Propostes d'activitats, exercicis i plans de diàleg**

No cal dir que la informació sobre el compositor i sobre la peça són pel professorat. No cal transmetre-la als nens, però pot servir per donar pistes a l'alumnat a l'hora d'escoltar l'audició.

Heu de tenir en compte que moltes vegades es proposen diverses audicions per una mateixa activitat, en aquests casos, l'activitat apareix al final de l'última audició.

Programa: JUGAR A PENSAR

Jugar a pensar és un programa que pretén introduir els nens i nenes de 3 a 6 anys en el treball sobre les habilitats de pensament, a través de Jocs, contes i art. Els i les alumnes practiquen les habilitats mentre dialoguen després i mentre porten a terme un joc o treballen un conte o observen una pintura. Ara hi afegim la música, així que ens movem entre els jocs i l'art en general.

L'educació per l'art té una vella tradició que la sosté i uns bons replantejaments que l'actualitzen, per tant, no pot ser considerada com una disciplina de segona classe en un currículum escolar obligatori.

El treball a través de l'art, en general, i de la música, en particular, permet:

a. Afavorir una observació auditiva atenta per poder dialogar i així enriquir encara més les experiències estètiques. Hem plantejat l'apartat de música com una aportació al desenvolupament expressiu del llenguatge, especialment al llenguatge de l'oïda.

b. Elaborar criteris personals propis, conscients i argumentats que, però, no afecten al judici del gust. Una mateixa peça pot agradar a algú i pot desagradar a un altre, cal, però, veure quina és l'anàlisi que usa arguments més rellevants, criteris més contundents. La discussió sobre l'art, arrelada en el món dels valors, és una pràctica d'aprenentatge per l'acceptació d'altres visions, comprensió de nous punts de vista i, alhora, permet una reflexió sobre les pròpies creences i opinions.

c. Potenciar la capacitat d'orientar-se. L'educació estètica, amb el que comporta de selecció de criteris, afavoreix la creació d'un gust personal, justificat i conscient.

d. Racionalitzar les situacions que suposen conflictes de valors. El camp de la imaginació no està renyit amb el camp de la coherència. Si bé aquí no demanarem resultats objectius i experimentables, sí que exigirem il·lació, raonabilitat i rellevància en els judicis com a condició indispensable per aconseguir un pensament crític.

e. Tendir al pluralisme però no al relativisme (es poden dir coses contradictòries d'una obra sense que passi res, es poden sostenir dues actituds contràries). Certament en música, per exemple, es pot dir que tants caps tants barrets, però això no ens ha de fer oblidar que no tots els caps són per a tots els barrets. A cada cap, a cada volum cranial, li correspon una talla i a cada estructura li escau una forma de barret.

La programació musical a l'educació infantil va lligada a l'exercici de les habilitats de pensament. El tractament de les habilitats a través de la música ens permet dotar els infants de recursos personals i col·lectius per gaudir d'una obra: ensenyar-los a escoltar, a interpretar, a inventar, a gaudir de les

peces i a conscienciar-se del propi gust. No sols saber que una cosa els agrada o no (això els animals ho fan molt bé i de forma categòrica), sinó poder raonar el gust, explicar per què una obra, un ritme, una melodia o una frase musical és atractiva o no ho és.

Això vol dir que aprendre a pensar en termes de sensacions, sons, notes, composicions, aplicant el raonament lògic a la contemplació de l'art ajuda a ser uns bons contempladors. Que ho passin bé, per descomptat, però també que critiquin, que tinguin un criteri i que siguin capaços de crear. És a dir, partir de l'estudi i l'anàlisi per aconseguir actituds.

Música clàssica pels contes

- **Audició 01: Patufet – S. Prokofiev - Marxa per a nens.**

Serguei Prokofiev (1891 – 1953) fou un compositor i pianista rus i una de les principals figures de la música del segle XX. Va compondre en una àmplia gamma de gèneres musicals, incloent-hi simfonies, concerts, música per al cinema, òperes i ballets.

Prokofiev ha estat un dels músics (juntament amb Bartok i Modal, entre altres) més preocupat per acostar la música als nens. A més del seu popular *Pee i el llop*, té altres obres per a nens com *La fogata d'hivern* o *Contes de l'àvia* i diverses col·leccions de peces de piano per a ser tocades per principiants.

Les *Peces infantils* (op. 65), un conjunt de dotze peces, són una excel·lent font per a qui comença a connectar-se amb la música clàssica, per la seva varietat de sons i combinacions, així com pels petits desafiaments tècnics. Aquí us proposem la ***Marxa per a nens***, que, en aquesta versió, està interpretada per un violoncel.

- Cantem i ballem la cançó d'en Patufet, tot imitant com devia anar cantant pel carrer o més tard com devia dur el cabàs amb el dinar del pare. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al corporal).
- Poden moure's per l'espai seguint la ***Marxa per a nens*** i després podem pensar plegats si aquesta música també podria ser per algun altre moment del conte d'en Patufet. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al corporal i **Habilitat de recerca:** Buscar alternatives).
- Com sempre, preguntar per què. (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons).

- **Audició 02: Patufet – J. Williams - Marxa de Superman.**

Per a la primera pel·lícula de *Superman* (1978) Richard Donner, el seu director, va triar **John Williams** per a compondre la partitura. Aquest músic ja havia arribat a la fama com a compositor de la música del primer lliurament de la saga *Star Wars.*

Tema principal de Superman o ***Marxa de Superman*** es divideix en dues seccions, la primera, que és bàsicament un himne, i una segona més melòdica, i en la qual al seu torn s'incorpora, en algunes seccions, la *Fanfàrria de Superman*. La **Marxa de Superman**, enèrgica i grandiloqüent, es convertirà en el leitmotiv emblemàtic del personatge i totalment recognoscible en qualsevol context. La partitura de la pel·lícula original va ser executada per l'Orquestra Simfònica de Londres.

- En Patufet és un nen molt valent. Aquesta música ens parla d'algú valent? D'algú que sempre té por? (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical a l'oral) Per què? (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons) Què ho fa que algú sigui valent? I que algú tingui por? (**Habilitat de conceptualització:** Definir).

▪ Audició 03: Sací Pereré – G. B. Pergolesi – Dansa dels esperits fantàstics.

Giovanni Pergolesi (1710 - 1736) tenia com a cognom Draghi, però la seva família era coneguda com *I Pergolesi* per ser originaris de Pèrgola, així, amb el temps, el sobrenom es va convertir en cognom. Pergolesi va ser un compositor italià que, malgrat la seva curta vida, va ser autor d'una obra tan considerable com original, en la qual s'anuncien els accents de l'estil galant vigent en la música europea de mitjans del segle XVIII. No obstant això, mentre va viure va passar totalment desapercebut, en canvi després de la seva mort va ser elevat a la categoria de geni. De la producció de Pergolesi cal destacar el famós *Stabat mater*, la seva obra pòstuma.

La tempesta de Shakespeare és una obra de teatre que tracta del que hi ha a sobre i a sota de l'aigua: hi apareixen tots els follets aèris i marins, fades aquàtiques, sirenes, déus oceànics i monstres mitològics imaginables. Al segle XVIII un parell de dramaturgs anglesos van fer una adaptació d'aquesta obra per donar-li una forma musical. Per fer això van encarregar les músiques necessàries (cançons, peces corals, danses, etc.) a diversos compositors, entre ells a Pergolesi, que va composar una de les més belles danses: ***Dansa dels esperits fantàstics***, que es caracteritza per l'extravertida alegria del seu ritme rabiós i per la gràcia dels seus cants.

- Quan ja coneixen el conte i saben ben bé com és el Sací Pereré, podem escoltar aquesta peça i fer-los representar com és mou pel bosc el Sací Pereré.... amb una sola cama i seguint la música!!! (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al corporal).

- Després, encetem un diàleg amb preguntes com: quan ballaveu com si fóssiu el Sací Pereré, on us imaginaveu que estaveu? (**Habilitat de recerca:** Imaginar) com era aquest lloc? creieu que era un lloc que us feia està alegres? tristos? (**Habilitat de traducció:** Explicar: narrar idescriure) per què? (**Habilitat de raonament**: Buscar i donar raons), etc...

▪ Audició 04: Sací Pereré – J. L. F. Mendelssohn - Dansa dels pallassos de Somni d'una nit d'estiu.

Jacob Ludwig Fèlix Mendelssohn (1809 –1847) fou un compositor i director d'orquestra alemany. Quan tenia 16 anys va començar a donar mostres del seu extraordinari talent musical component, en menys d'un mes, l'obertura de "Somni d'una nit d'estiu". En aquesta composició ja pot apreciar-se la fusió d'ordre i fantasia que caracteritzaria la seva obra, la qual cosa consagraria la seva fama com a músic prodigiós. Quinze anys més tard va afegir-hi nous fragments simfònics i corals per completar-la.

La ***Dansa dels pallassos*** pertany a la música incidental de « Somni d'una nit d'estiu » i ens suggereix la imatge de diversió i dansa.

Fragments d'una posta en escena de ***Somni d'una nit d'estiu*** amb titelles per la *Companyía Per Poc* i l'Orquestra Simfònica de Tenerife (2008).

- Escoltar la peça dient el títol. Es pot dir als nens i nenes que sobre el títol, inventin una història que lligui amb la música (**Habilitat de recerca:** Imaginar) . Se'ls pot ajudar amb preguntes, com ara:
  - Com ha de començar? De pressa o poc a poc?
  - És una història trista? alegre? de por? Per què? (**Habilitat de raonament**: Donar i buscar raons)
  - Hi ha un sol personatge o més d'un? Com ho saps? (**Habilitat de raonament**: Donar i buscar raons)

▪ Audició 05: Aladí i la llàntia meravellosa – N. Rimski-Korsakov - Festival a Bagdad de Sheherazade, op. 35.

Nikolai Rimski-Korsakov (1844 - 1908) fou un compositor rus i professor de música clàssica, però sobretot era un mestre de l'orquestració. Va ser guia de molts compositors de l'època i cap del conegut **grup dels Cinc** (Balakirev, Borodin, Cui, Mussorgski i ell). D'entre les seves composicions destaquem *El vol del borinot* (interludi de l'òpera *El conte del Tsar Saltan*) i *Sheherazade*, suite simfònica, de la qual proposem escoltar part del quart moviment.

Sheherazade està basada en l'obra *Les mil i una nit* i combina dues característiques comunes a la música russa i, particularment, a la de Rimski-Korsakov: una orquestració enlluernadora i amb molt de color, i un interès per l'orient, un tema molt destacat en la història de Rússia.

- Per fer aquesta activitat, cal que coneguin molt bé el conte. Escoltem la música i després imaginem (**Habilitat de recerca;** Imaginar) i expliquem quina o quines escenes del conte de l'*Aladí* podria representar aquesta música (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical a l'oral). Podem fer proves, llegint les parts, suggerides per nens i nenes, amb la música de fons.

▪ Audició 06: Aladí i la llàntia meravellosa – A. Ketelbey - En un mercat persa.

Albert W. Ketelbey (1875-1959) fou un compositor anglès ben curiós, que a la majoria de nosaltres només ens ha arribat a través de tres obres musicals: *En el jardí d'un monestir* (1915), *En un mercat persa* (1920) i *En el jardí d'un temple xinès* (1925).

La peça triada per treballar el conte de l'*Aladí* és ***En un mercat persa***, una obra tremendament pictòrica i descriptiva que ens acosta a un concorregut mercat de Bagdad, on un ritme alegre i mogut representa l'anar i venir dels comerciants, les seves discussions i tota l'atmosfera acolorida d'un mercat molt ple de gent.

- Tenint la música com a element principal, podem organitzar una representació teatral o mímica d'un mercat de l'Orient (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge músical a l'oral o a la mímica), fent que els alumnes representin la gent comprant, xerrant, cridant, mirant els productes de les parades, menjant, fent d'acròbates, d'encantadors de serps, mostrant com arriben i passen el califa i la princesa i el silenci del mercat, al final, quan queda buit...

▪ Audició 07: La Gallina Lina - J. Strauss II - Trons i llamps, polka ràpida, op. 324.

Johann Strauss (fill) (1825-1899) fou un compositor austríac conegut especialment pels seus valsos, com ara *El Danubi Blau*. Fill del famós compositor Johann Strauss I i germà dels menys coneguts Josef Strauss i

Eduard Strauss, Johann II és el més famós de la família Strauss, eclipsant al seu famós pare, de qui va heretar el talent musical i el títol de "El rei del vals".

Va revolucionar el vals, tot fent-lo evolucionar d'una dansa camperola a una d'entreteniment, apta per la Cort Reial dels Habsburgs. Les seves obres gaudeixen de més popularitat que les dels seus predecessors. Algunes de les seves polques (com ***Trons i llamps***, que proposem utilitzar aquí pel conte de *La gallina Lina*) i marxes són també molt conegudes, així com la seva opereta *Die Fledermaus* (*El Ratpenat)*.

- Podem fer servir aquesta peça per ambientar el conte de *La Gallina Lina* abans de començar-lo a llegir i pensar plegats en què ens fa pensar: podríem dir si aquesta música és d'un dia de sol? De pluja? De llamps i trons? (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical a l'oral) Per què? (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons).

- **Audició 08: La Gallina Lina – O. Respighi - Els ocells: la gallina.**

Ottorino Respighi (1879-1936) va ser un compositor, director d'orquestra i musicòleg italià.

Era fill d'un professor de piano, va estudiar violí i composició des de petit i després a Sant Petersburg, sota la tutela de Rimski-Korsakov, que el va influir molt.

Respighi va estudiar en profunditat la música italiana dels segles XVI al XVIII i, fins i tot, alguns dels seus treballs (com *Danses i aires antics* i *Els ocells*) mostren una marcada influència dels músics barrocs als que tant admirava.

Els ocells és el seu poema musical menys conegut, està inspirat en obres per a piano de compositors clàssics dels segles XVII i XVIII. Entre les moltes "aus", interpretades per l'orquestra amb gran encant, n'existeix una dedicada a **la gallina**, basada en l'obra del mateix nom de Jean Philippe Rameau, compositor i teòric musical francès (1683-1764).

- La Gallina Lina és molt atabalada, no es para a pensar ni un moment i cloqueja sense parar. Primer podeu demanar que els nens i nenes intentin imitar les gallines (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical a la mímica) i després pregunteu si en aquesta peça poden reconèixer el cloquejar de les gallines (**Habilitat de recerca:** Observar).

Informació per audicions 09 al 13.

Piotr Ilich Txaikovski (1840 – 1893) és un dels compositors russos més importants i alhora més populars del segle XIX. Va deixar una obra impressionant en el camp simfònic, però, a més de les seves sis simfonies, va compondre innombrables concerts, poemes simfònics, música de cambra, òperes, i per descomptat els seus tres famosos i esplèndids ballets: "El Llac dels Cignes", "La Bella Dorment" i "El Trencanous".

[Conte: L'aneguet lleig]

- **Audició 09: L'aneguet lleig – P. Txaikovski. El llac dels cignes. Escena.**
- **Audició 10. L'aneguet lleig – P. Txaikovski. El llac dels cignes. Dansa dels Cignes.**

El Llac dels Cignes és el primer ballet que va compondre. Es va estrenar el 1877 al Teatre Bolshoi de Moscou i, curiosament, no va tenir molt bona acollida. "El Llac dels Cignes" relata l'aventura del jove Príncep Siegfried que es va enamorar d'Odette, una princesa transformada en cigne per un bruixot malvat: només podria recuperar les seves faccions humanes entre mitjanit i a trenc d'alba. Odette explica que està destinada a romandre en aquest estat fins que sigui rescatada per un home que li juri amor etern. Fascinat per la seva bellesa, el Príncep li ho promet. Però més tard, durant la festa del seu 21 aniversari, el mateix bruixot, Von Rothbart, enganya el príncep presentant-li Odile, la seva pròpia filla malvada, i fent-la passar per Odette fa que el prícep li juri amor etern. Quan Siegfried s'adona de l'equivocació, torna al llac i lluita amb Von Rothbart fins a destruir el seu poder. D'aquesta manera Siegfried i Odette podran casar-se i viure junts i feliços per sempre.

Hem triat dos moviments del principi de l'obra per treballar amb "**L'aneguet lleig**".

Ballet complet en 12 parts :

http://www.youtube.com/watch?v=9RrsaAPGrjY&feature=related és pel 09

http://www.youtube.com/watch?v=EkFNZYaqJMw dansa dels cignes, és pel 10

- Suggerim fer servir l'audició 09 per a la introducció del conte (i si voleu, per a la primera part de l'explicació) i canviar a l'audició 10 en el moment en que apareixen els cignes.
- Dialoguem sobre com ha anat l'experiència a partir de preguntes com: ha estat fàcil? Difícil? Per què? (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons).Si es fan les dues audicions, podeu preguntar-los sobre les

semblances i les diferències (**Habilitat de conceptualització**: Establir semblances i diferències) a l'hora de ballar (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical a la dansa) cadascuna de les audicions.

[Conte: La Bella Dorment]

- **Audició 11: La Bella dorment – P.Txaikovski - La Bella dorment, Sarabande.**
- **Audició 12: La Bella dorment – P. Txaikovski - La Bella dorment, Final.**
- **Audició 13: La Bella dorment – P. Txaikovski - La Bella dorment, Apoteosi.**

El ballet ***La Bella Dorment*** està basat en el cèlebre conte de Charles Perrault. Txaikovski el va compondre per encàrrec del gran teatre Maryinski de Sant Petersburg, on es va estrenar el 1890. Hem triat tres moviments del final de l'obra com a proposta per treballar el conte.

Fragments del Ballet:

no sé sent res ??????????????????

http://www.youtube.com/watch?v=GXXghGQkCI8&feature=related és la primera part, de 7
http://www.youtube.com/watch?v=tMoRy7-JuKM segona part, de 7
http://www.youtube.com/watch?v=CWZqMmq5CCo tercera part, de 7
http://www.youtube.com/watch?v=o-tZKzT18Rc quarta part, de 7
http://www.youtube.com/watch?v=c_MoTqyhWwA cinquena part, de 7
http://www.youtube.com/watch?v=Qe-Gih3_jIs sisena part, de 7
http://www.youtube.com/watch?v=F73YdhKBa9A setena part, de 7.

- Podem començar fent un dibuix d'alguna de les audicions de *La Bella Dorment*. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al plàstic). Triem alguna de les tres peces que permeti seguir el ritme i improvisar moviments. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al corporal)

- Dialoguem sobre com ha anat l'experiència a partir de preguntes com: ha estat fàcil? difícil? per què? (**Habilitat de raonament**: Buscar i donar raons), quan ballaveu on us imaginaveu que ereu? (**Habilitat de recerca:** Imaginar)com era aquest lloc? creieu que era un lloc que us feia està alegres? tristos?, etc... (**Habilitat de traducció:** Explicar: narrar i descriure).

Si es fan les tres audicions, podeu preguntar-los sobre les semblances i les diferències a l'hora de ballar cadascuna de les audicions. (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències).

Música clàssica pels quadres

KANDINSKI, 1866-1944.

Parella a cavall

- **Audició 01: B. Smetana. La meva pàtria: El riu Moldava.**

Bedřich Smetana (1824 - 1884) fou un director d'orquestra i un compositor txec. El 1874, i a causa d'una sordesa, va haver de deixar les seves funcions de director d'orquestra i es va dedicar exclusivament a la composició.

La peça musical que presentem per treballar amb **La parella a cavall** és ***El riu Moldava***, un dels sis poemes simfònics que conformen ***La meva pàtria***, compostos entre 1874 i 1879. Encara que se sol presentar com una obra completa en sis moviments, les parts que el componen van ser concebudes com a obres individuals i així solen ser interpretades.

Aquesta obra, la més coneguda de l'autor, es basa en una adaptació d'un antiga cançó popular. La composició descriu el curs del riu: el naixement a partir de dues petites fonts; el seu pas a través de boscos i prats, de paisatges on se celebra un casament camperol, o observant com dansen les fades a la llum de la lluna; continua amb els ràpids de Sant Joan i, finalment, descriu l'arribada a Praga quan ja és un riu ample i tranquil, sota la presència del castell de Vysehrad.

http://www.youtube.com/watch?v=Wwd51vB7Uow&feature=fvwrel

http://www.youtube.com/watch?v=-Uq7tpSweyQ&feature=related amb músics de carrer

- És pot posar aquesta peça de fons mentre s'observa el quadre, sigui sencer o tros a tros. També podem portar un parell més de peces ben diferents (una música estrident, de rock, dodecafònica, clàssica ben suau) i

parlar amb els nens i nenes sobre quina música creuen que il·lustra millor aquest quadre i per què. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge plàstic al musical; **habilitat de raonament:** Buscar i donar raons).

- També podem anar pensant una història sobre els personatges d'aquest quadre i anar-la modificant segons com soni la música. Recordeu d'afegir-hi sempre preguntes que ajudin a fer la traducció d'un llenguatge a un altre. (**Habilitats de traducció:** Explicar: narrar i descriure; Traduir del llenguatge musical a l'oral).

Murnau. Vista amb tren i castell

- **Audició 02: M. Mussorgski. Quadres d'una exposició: El vell castell.**

Modest Mussorgski (1839 – 1881) va ser un dels compositors nacionalistes russos més originals i influents del segle XIX. Va formar part del famós **grup dels Cinc** juntament amb Rismki-Korsakov, Balakirev, Borodin i Cui.

Una de les seves obres més conegudes és ***Quadres d'una exposició***, una famosa suite de quinze peces musicals, que Mussorgski va compondre el 1874. Mussorgski va escriure l'obra per a piano, però possiblement és més coneguda per les distintes orquestracions i arranjaments d'altres músics i compositors. La va compondre en record del seu amic, l'artista i arquitecte Viktor Hartmann, que havia mort l'any anterior quan només tenia 39 anys. El títol original de la suite fou *Hartmann*.

- En observar el quadre, fer-los adonar que a la dreta, a dalt, es veu una casa que era un vell castell i sobre aquesta visió veure si la música encaixa amb el paisatge que ens proposa Kandinski. (**Habilitat de traducció**: Traduir del llenguatge plàstic al musical).

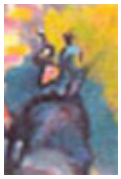

Moscou

▪ Audició 03 : P. Txaikovski. El Trencanous: Dansa Russa.

(Veure introducció sobre Txaikovski a la pàgina 13)

L'argument del ***Trencanous*** té com a referent un dels contes de Hoffmann que estaven de moda a Sant Petersburg, cap al 1881. Es tracta de la "Història de Trencanous i el rei dels ratolins". El ballet es va estrenar el 1892 al teatre Maryinski de Sant Petersburg, però el 1934 es va fer mundialment conegut, quan va ser presentat a Londres.

La *Dansa russa* que hem seleccionat rep el nom de *Trépak*, es tracta d'una dansa d'origen cosac i d'un ritme molt decidit i alegre. Tal vegada, qui hagi vist la pel·lícula *Fantasia* de Walt Disney la reconeixerà inmediatament.

- Proposar escoltar la peça amb els ulls tancats i que pensin en **quins colors** farien servir si haguessin de fer un dibuix escoltant aquesta música. Tenir preparats una gran varietat de materials per pintar. Quan obrin els ulls, han d'anar a buscar els colors en els que han pensat i fer taques en un foli. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al plàstic).
Després podem presentar el quadre i comparar els colors (**Habilitat de conceptualització:** Comparar)que hem fet servir nosaltres amb els que ha fet servir el pintor. Podem preguntar:
Creieu que el pintor estava escoltant aquesta música o una de semblant mentre pintava el quadre? Per què? (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons).

Composició VIII

▪ Audició 04: G. Holst. Els planetes. Mart.

Gustavus Theodor Von Holst (1874 – 1934) fou un compositor anglès, conegut per la seva obra d'orquestra *Els planetes*. La seva música rebé la influència de l'espiritualisme hindú i de les cançons populars angleses. Destaca per l'ús poc convencional de la mètrica i per les seves melodies.

Els planetes és una suite de set moviments, que l'autor va compondre entre 1914 i 1918. A cada moviment Holst li va donar el nom d'un planeta i la seva corresponent divinitat en la mitologia romana (això sí, dels set coneguts en aquella època i excloent-hi la Terra):

- Mart, el portador de la Guerra.

- Venus, el portador de la Pau.
- Mercuri, el missatger alat.
- Júpiter, el portador de l'Alegria.
- Saturn, el portador de la Vellesa.
- Urà, el mag.
- Neptú, el místic.

El propi Holst va declarar que l'obra es basava en la significació astrològica dels set planetes allí representats. Iniciada el 1914, va ser finalitzada durant la Primera Guerra Mundial, tot i que, segons l'autor, les seves poderoses imatges de violència mai no van tenir relació amb l'esdeveniment.

Mart, el primer moviment de la Suite, és, segons alguns crítics, el fragment musical més esfereïdor que hagi existit mai, evoca una escena bèl·lica de grans proporcions. És sovint una sorpresa assabentar-se que aquesta peça va ser acabada poc abans dels horrors de la Primera Guerra Mundial. Mart és segurament la peça més famosa de Holst i s'ha utilitzat i citat pertot arreu, des de la sèrie *Cosmos* de Carl Sagan fins als jocs de vídeo.

- Hauríem de retallar les parts de les que es compon el quadre (cercles, línees, quadrats, triangles, etc.) i fer-ne un joc per a cada nen i nena. Els hi demanarem que, mentre escolten la música, facin una composició amb aquestes parts sobre un foli, insistint en que escoltin la música amb atenció mentre treballen. Quan hagin acabat, fem la rotllana i iniciem un diàleg demanant a cada nen o nena que expliqui el seu procés i si la música li ha fet pensar com enganxar les parts o no. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al plàstic)

- Podeu observar el quadre amb la música de fons i demanar als nens i nenes si creuen que aquesta música podria **sortir** del quadre.

PICASSO, 1881-1973.

Pobres vora el mar

- **Audició 05: R. Wagner. Tristany i Isolda – Preludi.**

Richard Wagner (1813 –1883) fou un compositor d'òpera, director i teòric musical alemany. Creador del drama musical i renovador del gènere operístic. Wagner va ampliar l'horitzó del teatre líric en establir les bases

d'una òpera alemanya, en la qual l'acció dramàtica preval sobre el virtuosisme vocal.

Tristany i Isolda (*Tristan und Isolde*) és una òpera en tres actes amb música i llibret de Richard Wagner, basada en una llegenda medieval narrada per Gottfried von Strassburg que, al seu torn, es basa en una llegenda medieval, transmesa en francès per Thomas de Bretanya. Va ser composta entre 1857 i 1859. En la composició de *Tristany i Isolda*, Wagner es va inspirar en la seva aventura amorosa amb Mathilde Wesendonck, així com en la filosofia d'Arthur Schopenhauer.

(dirigida per **Zubin Metha)**

- **Audició 06: G. Gershwin. Rapsòdia en blau. (fragment).**

George Gershwin (1898 - 1937), que tenia com a nom de pila **Jacob Gershovitz,** fou un compositor nordamericà. Nasqué a Brooklyn d'una família jueva immigrant d'origen rus, sent el segon de quatre fills. George va escriure la major part de la seva música vocal i per a l'escena en col·laboració amb el seu germà gran, l'escriptor Ira Gershwin. Va compondre música per als espectacles musicals de Broadway i per a les sales de concert.

Rapsòdia en Blau és una composició musical per a piano solista i banda de jazz, escrita en 1924, que combina elements de música clàssica amb efectes de jazz. La versió per a piano i orquestra, amb arranjaments de Ferde Grof el 1942, s'ha convertit en una de les més populars d'Amèrica.

Activitats per les audicions 05 i 06

- Triar tots els colors de blau que tinguem a l'aula i, segons el que els suggereixi la música, pintar en un foli: ratlles, rotllanes i formes amb els distints tons de blaus dels que disposin.
Una vegada comentades les composicions i després de veure el quadre de Picasso, decidir si és una música que li escau. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al plàstic).

Dones que corren per la platja

- **Audició 07: E. Toldrà. Vistes al mar.**

Eduard Toldrà i Soler (1895 – 1962), músic i compositor, va ser una de les figures més importants de la música catalana de mitjans del segle XX, especialment per la seva importantíssima tasca com a director de l'Orquestra Municipal de Barcelona.

El 1920 va compondre ***Vistes al mar***, inicialment per a quartet de corda, però posteriorment adaptat per a orquestra de cambra.

▪ Audició 08: A. Vivaldi. Les quatre estacions. L'estiu: Allegro.

Antonio Lucio Vivaldi (1678 – 1741), va ser un reconegut violinista i un dels principals compositors del barroc.

Com en tants i tants casos d'altres artistes, tots els èxits que acompanyaren en vida a Vivaldi no evitaren que morís ben pobre. Quan Vivaldi va marxar cap a Viena, on regnava Carles VI, per aconseguir el lloc de compositor de la cort estaven en guerra i amb aquest panorama Vivaldi quedà sense protecció i va haver d'anar malvenent manuscrits fins a la seva mort. Va morir a casa de la vídua d'un fabricant de selles el 27 o 28 de juliol de 1741 i va ser enterrat al dia 28 de juliol en una fossa comuna.

Tot i que ara ens costi de creure i sabent que en vida va ser un famós i prestigiós compositor, amb la seva mort la seva música restaria oblidada fins a la seva redescoberta, ja avançat el segle XX.

Les quatre estacions és un conjunt de 4 concerts per a violí, composats el 1723, i és l'obra més coneguda de Vivaldi i, també, una de les més popularitzades de tota la música clàssica, a més de ser l'obra amb més enregistraments de la història. Cada concert segueix l'estructura de tres moviments: un moviment lent central (*lento*, *adagio*, *largo*), al mig de dos moviments ràpids (*allegro*, *presto*, etc.).
La textura de cada concert és variada i s'assembla a la seva respectiva estació. Per exemple, l'***Estiu*** evoca, en el seu moviment final, el final d'una tempesta.

Activitats per les audicions 07 i 08

- Escoltar les dues audicions després d'haver explorat el quadre. Primer, caldrà que imaginin una història amb el que veuen de Picasso i senten amb Vivaldi. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge plàstic al musical i a l'oral).

Després, podem iniciar un diàleg amb preguntes com: Quina diferència hi ha entre les històries relacionades amb una o altra peça musical? Escoltar músiques mentre veiem un quadre ens el fa veure diferent? Per què? (**Habilitat de traducció:** Explicar),(**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons).

Nena amb vaixell

▪ Audició 09: L. Mozart. Simfonia de les joguines. Allegro.

Johann Georg Leopold Mozart (1719 – 1787) va ser un compositor, director, professor i violinista. És conegut particularment per la seva implicació en l'educació del seu fill, Wolfgang Amadeus Mozart i per la publicació del seu **Tractat per a una escola violinística bàsica**, publicat a Augsburg el 1765 i traduït a diverses llengües (neerlandès, 1766; francès, 1770; rus, 1804).

L'obra que proposem per a **Nena amb vaixell** és ***Simfonia de les Joguines***, en la qual, juntament amb els instruments tradicionals, participen joguines (una trompeta i un tambor de llautó, uns xiulets que simulen el cant d'un cucut i d'un rossinyol, una matraca i un triangle, que en aquella època estava encara admès en les bandes però no en l'orquestra).

Aquesta obra ha estat atribuïda durant molt de temps a Leopold Mozart. Però no ha estat l'únic a qui li ha estat atribuïda: primer es va dir que havia estat escrita per Joseph Haydn (1732-1809); més tard es deia que l'havia compost el seu germà Michael (1737-1806) i posteriorment va ser assignada a Leopold Mozart (1719-1787). No obstant això, una investigació recent postula la hipòtesi que el veritable autor d'aquesta obra va ser un monjo benedictí, Edmund Angerer (1740-1794), qui l'hauria escrit al voltant de 1770 per a la festivitat dels Sants Innocents o l'Epifania.

No obstant això, Leopold encara apareix com autor d'aquesta obra a les portades de les partitures i dels discs publicats fins fa molt poc i en moltíssimes pàgines web, però n'hi ha moltes més que presenten aquesta música com a obra d'Angerer.

▪ Audició 10: F. Moreno Torroba. Jocs infantils.

Federico Moreno Torroba (1891-1982) fou un compositor espanyol, un dels creadors de sarsueles més vitals i prolífics del segle XX. Va ser també crític musical i compositor de peces per a guitarra. Des de ben aviat, el seu talent es va inclinar pel teatre musical.

Jocs Infantils és l'última peça d'un conjunt de vuit que conformen *Estampes*, una obra original per a 4 guitarres.

Activitats per les audicions 09 i 10

- Després d'adonar-se que la nena porta un vaixell de joguina a les mans i que possiblement està jugant, escoltarem les dues obres i pensarem quina li escau més. (**Habilitat de recerca:** Observar; **Habilitat de raonament:** Usar i buscar criteris).
- També podem donar dues copies del quadre, en blanc i negre, perquè pintin el dibuix mariner tot escoltant Mozart i després fer el mateix amb Torroba. Quina diferència de colors hi ha? (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències).

Pesca nocturna a Antibes

Informació per audicions 11 i 12

Georg Friedrich Haendel (1685 - 1759) fou un compositor alemany, posteriorment naturalitzat anglès. Contemporani de Johann Sebastian Bach –encara que difícilment podrien trobar-se dos compositors més oposats en quant a estil i aspiracions–, Haendel representa no només un dels cims de l'època barroca, sinó també de la música de tots els temps. Músic prolífic com pocs, la seva producció abasta tots els gèneres de la seva època, amb especial predilecció per l'òpera i l'oratori, als quals, amb la seva aportació, va dotar de gran esplendor.

- **Audició 11: G. Haendel. Música aquàtica, suite 2. Andante espressivo.**
- **Audició 12: G. Haendel. Musica aquàtica, suite 2. Alla hornpipe.**

Pel quadre de Picasso, **Pesca nocturna a Antibes** hem pensat en la ***Música aquàtica***, una composició de Haendel que va ser estrenada l'estiu de 1717, a requeriment del rei George I per a ser interpretada sobre el riu Tàmesi. El concert va ser interpretat per cinquanta músics que van acompanyar al rei en la seva barcassa i s'explica que va quedar tan complagut que es va haver d'interpretar tres vegades durant el viatge.

L'obra inclou els instruments propis d'una orquestra barroca (excepte el clavecí): dues trompes, dos oboès, un fagot i les cordes. Comença amb una obertura francesa i inclou *minuetos*, *bourrées* i *hornpipes*. Es divideix en tres suites, possiblement destinades al viatge riu avall, el sopar i el viatge de tornada. Haendel va utilitzar un so molt ressonant perquè la música pogués escoltar-se a través de l'aigua.

Activitats per les audicions 11 i 12

Una vegada realitzades les activitats sobre aquest quadre, proposades al *Tot Pensant, recursos per educació infantil*, escoltar la música i preguntar-nos:

- Quina de les dues peces encaixa més amb els colors, l'acció, etc.? (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al visual).
- Com sona la música aquàtica? (**Habilitat de traducció:** Explicar: narrar i descriure).
- Per què es deu dir aquàtica? (**Habilitat de raonament:** Usar i buscar criteris).
- Què pot tenir a veure amb el quadre? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament).

MIRÓ, 1893-1983.

Autorretrat

- **Audició 13: W. A. Mozart. Don Giovanni, Obertura.**

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791), compositor de música clàssica, fou probablement el músic més prodigiós de tots els temps. Les seves primeres gires per Europa el van fer famós i el van familiaritzar amb els estils musicals europeus, que després va sintetitzar a les seves obres. Ha estat únic en la història de la música gràcies als seus assoliments en tot tipus de gèneres i formes, així com per la seva sorprenent fluïdesa de composició. La producció de Mozart és extraordinàriament extensa, s'ha afirmat que cap altre compositor no ha assolit tal mestria en tants mitjans diferents. La seva música, de formes ja fortament consolidades, poques vegades ha estat considerada com a revolucionària, però al públic de l'època, sens dubte, li va resultar difícil apreciar algunes de les seves obres, especialment a causa dels sorprenents contrastos, complexitat i harmonia, de vegades dissonant.

Don Giovanni és una òpera en dos actes amb música de Mozart i llibret de Lorenzo da Ponte. Va ser estrenada al Teatre Nacional de Praga el 29 d'octubre de 1787. Entre les nombroses òperes, basades en el mite de Don Joan, *Don Giovanni* és considerada com la més reeixida, sense possible comparació amb la resta.

Tenim moltes possibilitats:
- Abans de veure el quadre:

a) podem sentir la música i inventar una història d'un senyor que es deia Joan o Giovanni. Qui seria, com seria? Què faria? Què li passaria? Com acabaria? (**Habilitat de traducció:** Explicar: narrar i descriure; **habilitat de recerca:** Imaginar).
b) Després mirarem el quadre a veure si imaginàvem així el senyor Joan. També es pot fer en forma d'endevinalla. (**Habilitat de recerca:** Observar; **habilitat de conceptualització:** Comparar i contrastar).

- Després de veure el quadre
a) A partir d'una fotocòpia convertir el quadre en un titella; buscar-li parella: una amiga, un fill o filla, un company... (**Habilitat de recerca:** Buscar alternatives i seleccionar possibilitats).

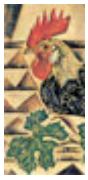

La taula

- **Audició 14: J. Strauss II. De cacera, polka ràpida.**

(Veure introducció sobre Johann Strauss II a la pàgina 11)

De cacera és una altra de les seves conegudes polques.

http://www.youtube.com/watch?v=Po9EBW9Kyq0 comprovar si és aquesta peça''''''''''''''''''''''''''''''''''''''

- Proposem un contrast entre l'estacitisme de la taula i el ritme ràpid i dinàmic de la polca: Cadascú fa el paper d'un element de la taula i representen el quadre amb el cos, de tal manera que quedi com una foto (estàtica). A un senyal de la mestra, que és qui posa el CD, tots els nens i nenes es mouen al ritme de la música vigilant de tornar al lloc on eren quan la mestra tanqui la peça. Es fa tants grups com elements hi ha a la taula. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge plàstic al corporal i del musical al corporal).

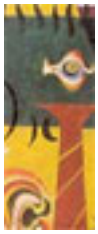

La terra llaurada

- **Audició 15: L. v. Beethoven. Sisena Simfonia, La pastoral, 1r moviment: Allegro ma non troppo.**

Ludwig van Beethoven (1770 – 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins als inicis del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va ser sobretot significatiu en les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 trios, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera: Fidelio), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

La música del quart moviment de la novena simfonia està basada en l'*Oda a l'Alegria* de Friedrich von Schiller i va ser elegida Himne de la Unió Europea.

La ***Simfonia núm. 6***, anomenada "Pastoral", va ser acabada per Beethoven el 1808. En la seva estrena va rebre el subtítol "Records de la vida campestre". Beethoven va ser un amant de la naturalesa i passava part del seu temps caminant pel camp. Com va dir ell mateix, la Sisena Simfonia és "més expressió de sentiments que pintura de sons", i el mateix tipus de comentari s'ofereix en el títol que va col·locar en el primer moviment, que es el que us proposem per "La terra llaurada": "Despertar d'alegres sentiments amb l'arribada al camp".

http://www.youtube.com/watch?v=NrH6A_VHkDA&playnext=1&list=PLADD6BDC4F14D3CB4

- Seguint l'expressió de Beethoven, intentarem pintar amb colors aquest moviment. Com que dura 3:12 minuts, la posarem més d'una vegada. A la primera, pensarem com pintar o dibuixar la vida de pagès. Després la dibuixarem, mentre escoltem la música per segon cop. (**Habilitat de traducció:**Traduir del llenguatge musical al plàstic)
- Una vegada acabats els dibuixos, els mostrarem als altres companys, explicant-los què ens ha dit la música per dibuixar el que hem dibuixat. És evident, que els nens i nenes ho explicaran a partir de preguntes de la mestra. (**Habilitat de traducció:** Explicar: narrar i descriure

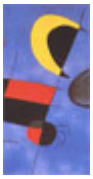

L'escales com a roda de foc travessen el blau

- **Audició 16: L. Berlioz. Simfonia fantàstica. Episodis de la vida d'un artista. Un ball. Vals: Allegro ma non troppo.**

Louis Hector Berlioz (1803 – 1869) fou un compositor francès del romanticisme, molt conegut per la seva *Simfonia fantàstica*, estrenada el 1830, i el *Rèquiem*, estrenat el 1837. Amb el *Grand traité de l'instrumentation et d'orchestration modernes* (1842-43) influí sobre les generacions posteriors i, especialment, sobre els músics russos del **Grup dels Cinc**, del qual ja hem parlat en aquest dossier.

Berlioz fou el primer gran compositor que no era intèrpret, es va convertir en un dels primers directors moderns i en un crític perspicaç.

Simfonia fantàstica:Tenia 27 anys d'edat quan el gran músic francès donà per acabada aquesta simfonia, que per si sola ja l'hagués fet famós. Les amargors i fracassos l'havien portat als límits de la bogeria: hom el rebutjava repetidament als concursos per al Premi de Roma; incomprès pel públic, arrossegant una trista vida, turmentat per una sensibilitat extremada que el portà a desvariar quan sentia un drama shakespearià o una poesia de lord Byron. Per això, aquells anys foren per a Berlioz de gran turment. La passió violenta que acompanyà el seu amor envers l'actriu anglesa Harriet Smithson, els dubtes i la gelosia serveixen de motiu per aquesta *Simfonia fantàstica* que ve a ser com una pàgina autobiogràfica, que reflecteix aquell moment.

Aquí us proposem el segon moviment, ***Un ball***: l'artista troba que la seva estimada brilla entre les magnificències d'una festa galant. Suaus frases d'amor es deixen sentir entre els sons del ball. En aquesta part encara es redueix més la participació dels instruments de vent, suprimint-ne les trompetes i fagots, mentre Berlioz introdueix dues arpes, que aporten especial color i que s'oposen a l'orquestra en un feliç joc instrumental.

- Després de fer titelles amb les formes, colors i figures del quadre, farem que els nens i nenes el reprodueixin amb aquests titelles. La música servirà per ballar el quadre i per fer que els elements es moguin i es relacionin de maneres diferents. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge plàstic al musical i corporal)

Programa:
PENSAR AMB ELS SENTITS

Les activitats que es proposen en aquest programa procuren que els infants experimentin i reflexionin a partir dels 5 sentits: oïda, vista, olfacte, tacte i gust. Les activitats són de recepció però també de reflexió i expressió de la pròpia experiència, és a dir, s'experimenta activament amb els 5 sentits però també es pensa i es comparteix el que s'ha experimentat i es rep el que han pensat i experimentat els altres. És així un programa per estimular i procurar el desenvolupament dels sentits a través de l'experiència i, sobretot, de la reflexió i comunicació d'aquesta experiència.

El tractament del sentit de l'oïda facilita poder fer audicions i experimentar sensacions, pensaments i sentiments sensibles, i així posar-los en comú i compartir-los amb els altres. Els fragments musicals utilitzats en aquest programa tenen relació amb el conte ***Pèbili*** o bé amb l'activitat que es realitza.

En alguns casos de compositors ja citats a les audicions del *Tot pensant*, hem repetit les breus biografies per donar autonomia a cada programa.

Informació per audicions 01 a la 08.

Ottorino Respighi (1879-1936) va ser un compositor, director d'orquestra i musicòleg italià. Era fill d'un professor de piano, va estudiar violí i composició des de petit i després a Sant Petersburg, sota la tutela de Rimski-Korsakov, que el va influir molt.

Gioacchino Rossini (1792 - 1868) va ser un compositor italià, considerat una de les figures de l'òpera del segle XIX. Va compondre la primera òpera a l'edat de catorze anys, però després, en el cim de la seva popularitat, va abandonar la composició i va viure una jubilació tranquil·la al camp parisenc. El *cigne de Pesaro* - com va ser conegut Rossini - va nèixer tres mesos després de la mort de Mozart i va imprimir al melodrama un estil que va fer època i que va influir en gran manera en els operistes posteriors. Va deixar més de trenta òperes de tots els gèneres, des de la farsa a la comèdia, passant per la tragèdia i l'òpera seriosa.

Després d'escriure la seva òpera *Guillermo Tell*, el 1829, Rossini havia decidit retirar-se de la composició, no obstant això va continuar escrivint petites peces per a piano per a la seva pròpia diversió.

La música de ballet, ***La botiga fantàstica***, va ser elaborada, a partir d'aquelles peces, per Respighi, l'estil del qual va combinar perfectament amb les animades melodies de Rossini.

El ballet es refereix a una botiga de joguines, que es van animant fins que semblen tenir vida. Aquí us proposem un enllaç d'un programa de TV3, en el que es mostra una animació d'aquesta obra:

La botiga fantàstica - Rossini/Respighi
[Pel capítol 1 de *Pèbili*]

- **Audició 01: Obertura: Marxa. Allegretto. Viu.**
- **Audició 02: Tarantella, Viu.**
- **Audició 03: Mazurka: Lento. Moderato. Vivacissimo.**
- **Audició 04: Dansa cosaca: Allegro grotesco. Allegro vivace.**
- **Audició 05: Can-can: Allegro grotesco. Vivacissimo. Andantino mosso.**
- **Audició 06: Vals lent: Andantino moderato. Con brio. Allegretto moderato.**
- **Audició 07: Nocturn : Andantino.**
- **Audició 08: Galop: Vivacissimo. Allegro brillante.**

Donada la importància que la nit té en el conte del Pèbili, voldríem parlar del Nocturn: és una peça pianística de caràcter intimista i sentimental. El gènere fou creat per l'anglès **John Field**. Però Chopin fou qui el va perfeccionar i donar a conèixer. Inicialment el nocturn, més que una forma com la sonata, era un pensament, una descripció. El nocturn és una obra musical que suggereix l'ambient de la nit**.**

Activitats per les audicions 01 a 08

- Cal que els alumnes s'adonin de la diferència entre sentir, escoltar i viure la música. (**Habilitat de conceptualització:** Establir diferències)
Aquesta obra és por anar introduint de mica en mica, cada dia un moviment, per exemple. Encara que aquí la proposem pel capítol 1 també es pot fer servir més endavant.
També podríeu fer servir alguns del moviments com a música que identifiqui la sessió de Filosofia a manera de sintonia.
Podeu triar algun moviment i posar-lo com a fons del joc "Juguem a botigues amb mim" de la pàgina 61 del **Persensar**.

- **Audició 09: F. Liszt - El regne dels gnoms.**
[Pel capítol 1 de *Pèbili*]

Franz Liszt (*Ferenc Liszt* en hongarès) és un compositor i pianista hongarès, nascut a Doborjan el 1811 i mort a Bayreuth (Alemanya) el 1886.

Liszt és el creador del poema simfònic, forma típica del romanticisme, i de la moderna tècnica d'interpretació pianística. És autor d'una important obra per a piano (rapsòdies hongareses, estudis, preludis, etc.), de diversos concerts per a piano i orquestra i també d'una extensa producció orquestral. Les seves obres de piano estan considerades entre les obres mestres d'aquest instrument.

Un cop hàgiu parlat dels follets, podeu completar aquest diàleg amb un exercici d'imaginació a partir de l'audició d'aquesta peça. Amb silenci i màxima concentració escoltarem la música (**Habilitat de recerca:** Observar), i després de dir-ne el títol, podem:

- Preguntar si la música els ha ajudat a imaginar-se millor com deuen ser els follets.
- Preguntar senzillament què s'han imaginat mentre escoltaven la música.
- Es pot crear una coreografia de follets… com podria ser? Acabem l'activitat fent una reflexió a partir del que hem fet. (**Habilitat de recerca:** Imaginar)

▪ Audició 10: W. A. Mozart - Petita serenata nocturna (Eine Kleine Nachtmusic). 1r moviment: Allegro. [Pel capítol 2 de *Pèbili*]

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791) fou un compositor de música clàssica. Probablement el músic més prodigiós de tots els temps. Les seves primeres gires per Europa el van fer famós i el van familiaritzar amb els estils musicals europeus, que després va sintetitzar en les seves obres. És únic en la història de la música, gràcies als seus assoliments en tot tipus de gèneres i formes, així com per la seva sorprenent fluïdesa de composició. La producció de Mozart és extraordinàriament extensa, s'ha afirmat que cap altre compositor no ha assolit tal mestria en tants mitjans diferents. La seva música, de formes ja fortament consolidades, poques vegades ha estat considerada com a revolucionària, però al públic de l'època, sens dubte, li va resultar difícil apreciar algunes de les seves obres, especialment a causa dels sorprenents contrasts, complexitat i harmonia de vegades dissonant.

No se sap com va néixer la "***Petita Serenata Nocturna***, per què la va compondre ni a qui estava dedicada. Va ser escrita a l'estiu de 1787, a Viena, mentre l'autor treballava en el segon acte de la seva òpera "Don Giovanni".

Tenia cinc moviments, però, per raons desconegudes, només ens n'han arribat quatre. Només dura 16 minuts i pels seus contemporanis era considerada música lleugera.

El **primer moviment** és *allegro*, això significa que és un moviment animat. Té forma de sonata. La sonata és una forma clàssica que consisteix en dos temes contrastants que s'exposen, després es desenvolupen amb variacions i arranjaments i finalment es recapitulen, és a dir, es re-exposen arribant al final. Proveu de descobrir-los mentre ho escolten.

Veure activitats a l'audició 11.

- **Audició 11: L. van Beethoven. Sonata núm. 14, Clar de Lluna. 1r moviment.**
  [Pel capítol 2 de *Pèbili*]

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins a l'inici del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i, encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va resultar ser molt significatiu a les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 trios, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera: *Fidelio*), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

La música del quart moviment de la novena simfonia, està basada en *l'Oda a l'Alegria* de Friedrich von Schiller i és l'Himne de la Unió Europea.

Clar de lluna va ser escrita el 1801, dedicada a la seva alumna, la comtessa Giulietta Guicciardi de 17 anys, de qui es deia que n'estava enamorat. El primer moviment ha estat també considerat un nocturn (justament, Ludwig Rellstab, que li va donar el nom a la peça, el veia com un evocatiu de la nit), tot i que Beethoven no el va descriure com a tal.

Consta de tres moviments:
El primer moviment, *l'Adagio Sostenuto*, és pianíssimo, és dolç, calmat. Una melodia simple, per dir les coses clares, però tímidament, sempre en un mezzo piano. De tant en tant es fa sentir, a través d'un crescendo, però amb molta discreció. Hector Berlioz va anomenar "lament" a la melodia que reprodueïx gairebé enterament la mà dreta.

http://www.youtube.com/watch?v=seVwETicKss&feature=related

- La nit te un paper molt important al conte del Pèbili. Escoltem (**Habilitat de recerca:** Observar) amb cura i atenció les audicions 10 i 11 (o qualsevol altra que tingui com a títol temàtic la nit. També podríeu fer servir l'audició 07, el nocturn de *La Botiga Fantàstica*).
Després preguntarem:
- Quina melodia us fa pensar més en la nit? (**Habilitat de traducció:** Interpretar) Per què? (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons)

- Quina melodia no sembla pensada per la nit? (**Habilitat de traducció:** Interpretar) Per què? (**Habilitat de raonament:** buscar i donar raons)
- N'hi ha alguna que ens fa pensar en una nit fosca i sense lluna? I amb lluna plena? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)
- Com hauria de ser la música que representi la nit? Forta? Suau? Lenta? Ràpida? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

Informació per audicions 12 a la 14.

Antonio Lucio Vivaldi (1678 –1741), va ser un reconegut violinista i un dels principals compositors del barroc.

Com en tants i tants casos d'altres artistes, tots els èxits que l'acompanyaren en vida no evitaren que morís ben pobre. Per aconseguir el lloc de compositor de la cort, Vivaldi va marxar cap a Viena, on regnava Carles VI, però el fet és que el país estava en guerra i amb aquest panorama Vivaldi quedà sense protecció i va haver d'anar malvenent manuscrits fins a la seva mort. Va morir a casa de la vídua d'un fabricant de selles, el 27 o 28 de juliol de 1741 i va ser enterrat al dia 28 de juliol en una fossa comuna.

Tot i que ara ens costi de creure, perquè sabem que en vida va ser un compositor famós i prestigiós, la seva música va ser oblidada des de la seva mort fins la seva redescoberta ja avançat el segle XVIII.

Les quatre estacions - Antonio Vivaldi: La tardor. [Pel capítol 4 de *Pèbili*]

Les quatre estacions és un conjunt de 4 concerts per a violí, que va compondre el 1723, i és l'obra més coneguda de Vivaldi i també una de les més popularitzades de tota la música clàssica, a més de ser l'obra amb més enregistraments en disc de la història. Cada concert segueix l'estructura de tres moviments, un moviment lent central (*lento*, *adagio*, *largo*), al mig de dos moviments ràpids (*allegro*, *presto*, etc.).

La tardor, Concert núm. 3 en Fa Major, Op. 8, RV 293.

- **Audició 12: Allegro.**
- **Audició 13: Adagio molto.**
- **Audició 14: Allegro.**

Vivaldi va escriure un sonet per a cada estació, el de la tardor és aquest que traduïm tot seguit:

La Tardor

Allegro
Els camperols celebren amb balls i cants
De la feliç collita el dolç plaer

I del licor de Bacus tan encesos
Amb el somni acaben el seu goig.

Adagio molto
Fa que tots acabin els balls i cants
La brisa que temperada dóna plaer,
I l'estació que convida tant i tant
A gaudir d'un dolcíssim son.

Allegro
Els caçadors, amb l'alba, a la caça
Amb banyes, escopetes i gossos surten fora
Fuig la presa i segueixen els rastres;
Ja fatigada i espantada pel gran soroll
De les escopetes i els gossos, ferida sembla
Sense forces vol fugir, però capturada mor.

3r moviment de La Tardor

Activitats per les audicions 12, 13, 14 i 16

- Escoltarem (**Habilitat de recerca:** Observar) amb atenció aquests tres moviments de La Tardor i la audició 16, de *La Tardor porteña* d'Astor Piazzola.
- Podeu encetar un diàleg al final de cada audició (o desprès de escoltar-les totes) amb aquestes preguntes:
- Em què et fa pensar? (**Habilitat de traducció:** Interpretar)
- Et provoca alegria, tristesa.., quin sentiment et provoca?
- Quines imatges et venen al cap? (**Habilitat de recerca:** Imaginar)
- També podem fer un treball de semblances i diferències entre les audicions. (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències)

▪ Audició 15: A. Ponchielli - La dansa de les hores, de l'opera *La Gioconda.* [Pel capítol 5 de *Pèbili*]

Amilcare Ponchielli (1834 - 1886) va ser un compositor italià. Actualment, la seva obra més coneguda és *La Gioconda*, de la qual proposem escoltar ***La dansa de les hores***. Aquesta òpera està ambientada a la Venècia del segle XVII i narra la història d'una cantant de carrer que passa penúries. A l'acte tercer s'inclou la:

Dansa de les Hores

- Recitatiu *Grazie vi rendo* (III, 6)
- Dansa de les Hores (III, 6)

- Surten les hores de l'Alba (Moderato)
- Les hores de l'Alba (Andante poco mosso)
- Surten les hores del matí
- Dansa de les hores del matí (Moderato)
- Surten les hores de la tarda
- Surten les hores de la nit (Moderato, Andante poco mosso, Allegro vivacissimo)

La música d'aquest ballet es va fer molt popular arran d'haver estat utilitzada a la pel·lícula de Walt Disney, *Fantasia* (1940).

Al Cd nostre dura 10'33

(Ballet) http://www.youtube.com/watch?v=gmBF1bOlKOA&feature=related
aquest dura 10'52

http://www.youtube.com/watch?v=aSo9xe_uKLw&playnext=1&list=PLAFDFC83F469993AC
Aquest dura 9'36

Activitats per les audicions 15 i 17

- Escoltarem aquesta peça musical i també l'audició 17. Són dues obres que ens fan pensar en el pas del temps i els rellotges.
- Si és possible, i va bé, ajudades per les mestres de música i educació física, podem muntar una coreografia senzilla (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al corporal) sobre la idea del pas del temps, a partir del que pugui sortir d'un diàleg:
  - Com es poden ballar les hores?
  - Com sabem que el temps passa?
  - Com es pot representar el pas del temps? I les hores?

  Pot servir d'inspiració, el fragment del ballet de l'òpera La Gioconda (teniu l'enllaç més amunt)

- Fer una observació reflexionada (**Habilitat de recerca:** Observar) del fragment de la pel·lícula *Fantasia* de Disney (teniu l'enllaç més amunt). Podeu acabar demanant que facin un dibuix (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al plàstic) per representar el temps.

- **Audició 16: A. Piazzola. *La tardor porteña*. [Pel capítol 4 de *Pèbili*]**

Astor Pantaleón Piazzolla (Mar del Plata, 1921 - Buenos Aires, 1992). Fill de pares immigrants italians, Astor va viure gran part de la seva infantesa amb la seva família a Nova York, on des de molt jove va entrar en contacte tant amb el jazz com amb la música clàssica de Bach. Quan als anys cinquanta i seixanta la seva música va començar a transcendir, els *tangueros* ortodoxes —que el consideraven «l'assassí del tango»— van decretar que les seves composicions no eren tango. Piazzola va respondre amb una nova definició: «És música contemporània de Buenos Aires». Les seves obres no eren difoses per les emissores de ràdio i els comentaristes seguien atacant el seu art. Els segells discogràfics no s'atrevien a editar-les. El consideraven un snob irrespectuós que componia música híbrida, amb exabruptes d'harmonia dissonant. Avui dia és considerat, segons els millors especialistes del món, un dels músics de tango més importants de la segona meitat del segle XX.

Les *Cuatro Estaciones Porteñas* són considerades com una de les composicions fonamentals en l'obra de Piazzola. No van ser composades totes juntes, com les *Quatre Estacions* de Vivaldi; sinó que van ser fetes per separat. Les *Quatro Estaciones Porteñas* van ser escrites per a Quintet (bandoneó, violí, piano, guitarra elèctrica i contrabaix).

A la ***Tardor Porteña*** (la peça que us proposem aquí) trobem l'acomiadament. La fugacitat de la passió es fa tardor. La ciutat es comença a vestir de groc. Trobem aquí un dels solos més notables, només per a la mà esquerra del bandoneó, on cada nota sembla voler buscar el seu propi pes, com si lluités per independitzar-se de tota la frase musical. Aquest solo sembla apoderar-se de tot el tema fins que apareix el violí, tot creant un nou moment de suspens.

- Veure l'activitat de les audicions 12 a 14 per La Tardor de Vivaldi.
- Intentem discriminar els 5 instruments de *Les estacions* (**Habilitat de recerca:** Observar)

▪ Audició 17: L. Anderson. El rellotge sincopat. [Pel capítol 5 de *Pèbili*]

Leroy Anderson (1908 - 1975) fou un compositor, adaptador i director nord-americà. Descendent de pares suecs i fill de músics afeccionats, Leroy Anderson estudià orgue, tuba i contrabaix, i als dotze anys ja havia composat un minuet per a quartet de corda. Anderson fou un compositor molt divertit que va buscar, com ningú, el sentit de l'humor en la música.

Al llarg de tota la peça que us proposem aquí, ***El rellotge sincopat***, se sent un tic-tac que fan les caixes xineses, en principi sembla que va a l'hora, però, de tant en tant, s'atura i fa una mena de divertits retorns irregulars que li donen un aire de comicitat.

Veure l'activitat per l'audició 15, *La dansa de les hores* de Ponchielli.
- En quin sentit podem dir que es tracta d'una música divertida, simpàtica, amb humor? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

- **Audició 18: G. Telemann. Concert per trompeta en Re major.**

Georg Philipp Telemann (1681 - 1767) fou un compositor barroc alemany. Ha estat situat, juntament amb Johann Sebastian Bach i Georg Friedrich Haendel, al cim de la música barroca alemanya. La seva obra és vastíssima: al voltant de 1000 suites per orquestra, multitud de concerts per diversos instruments, unes 40 òperes i nombroses obres religioses com oratoris, cantates i passions.

La **trompeta** és un instrument de la família del vent-metall. Els instruments de metall tenen la particularitat que el so no el produeix la vibració d'una canya, sinó la del propi llavi de l'intèrpret al bufar sobre un broquet o embocadura.

La trompeta és probablement l'instrument de vent-metall més conegut i usat. L'origen de les trompetes, -instruments als quals des de l'antiguitat se'ls va assignar un paper militar o cerimonial pel fet d'estar constituïdes per un tub bàsicament cilíndric-, caldria cercar-lo en els antics instruments de canya, fusta, etc.

Al Cd nostre dura 1'58

http://www.youtube.com/watch?v=O-9tkI2xVsE en aquest dura 7'31

http://www.youtube.com/watch?v=G-8hfaZFV_s en aquest dura 9'45

Al Pèbili tenim una orquestra composada de grills i de mosquits trompeters que enceten el ball. Aquesta peca ens apropa al so de la trompeta i servirà per distingir el solista de l'orquestra: (**Habilitat de recerca:** Observar)

- Podem jugar i cada vegada que soni la trompeta sola ens posem drets i quan toqui l'orquestra sola o amb la trompeta asseguts.
- També podem distingir quan l'orquestra toca sola o toca amb la trompeta: drets i amb les mans tot fent el gest de tocar la trompeta quan la trompeta toca sola; dirigint quan toca amb l'orquestra i amb els braços creuats quan toca l'orquestra sola. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical a la mímica)

Programa:
FILOSOFIA DE LA NATURALESA

Kio i Gus és la història d'un estiu que en Kio i la Gus passen plegats. Kio és a la granja dels seus avis i a la granja veïna hi viu la Gus, que és una nena de la seva edat però cega.
Ella serà qui, malgrat la seva discapacitat, mostrarà les grandeses de la vida rural a Kio, que, tot i vident, està poc avesat a la vida del camp.
La història, que transcorre entre les distintes relacions familiars i les descobertes del món exterior (el paisatge, els animals, etc.), és una gran excusa per mostrar dos tarannàs diferents.
El relat consisteix en converses sobre llenguatge, les idees, els animals, la gent i les coses. Kio i Gus s'admiren del contrast entre les creences i la realitat, entre la por i el coratge, el que diem i el que fem, la veritat i la bellesa. El personatges s'interessen pels conceptes d'espai i temps i per les relacions entre llenguatge i món.
Les propostes musicals que es fan a continuació pretenen anar lligades als diversos *Plans de discussió* que es fan als alumnes. Molts d'ells donen suport a la descoberta de conceptes relacionats amb els sentits o a l'aprofundiment de conceptes que ja es tenen.
La presentació de totes les propostes està referenciada amb el capítol on es troba i amb la idea que es treballa.

- **Audició 01: G. Rossini. "Duetto buffo di due gatti" o Duet còmic de dos gats.**

Gioacchino Rossini (1792 - 1868) va ser un compositor italià, considerat una de les figures de l'òpera del segle XIX. Va compondre la primera òpera a l'edat de catorze anys, però després, en el cim de la seva popularitat i crèdit, va abandonar la composició i va viure una jubilació tranquil·la al camp parisenc.
El *cigne de Pesaro* - com va ser conegut Rossini - va nèixer tres mesos després de la mort de Mozart i va imprimir al melodrama un estil que va fer època i que va influir en gran manera en els operistes posteriors. Va deixar més de trenta òperes de tots els gèneres, des de la farsa a la comèdia, passant per la tragèdia i l'òpera *seriosa*.

Es pensa que el ***Duet còmic de dos gats*** és una composició que pertany a Giacomo Rossini. Tot i que no se sap amb certesa, usualment se li atribueix a ell, malgrat que hom pensa que en realitat la va compondre el compositor anglès Robert Lucas de Pearsall, sota el pseudònim de "G. Berthold". La llegenda explica que Rossini la va compondre en honor d'un parell de gats que tots els matins anaven a visitar-lo a la seva casa de Pàdua.

Un duet és una composició musical feta perquè sigui cantada o tocada per dos instruments. En aquest cas, està pensada per ser cantada per dues sopranos acompanyades d'un piano; la lletra només imita el "miau" de dues gates. Les sopranos son les cantants amb la veu d'òpera femenina més aguda.

Molts músics famosos s'han inspirat en el miols dels gats per fer les seves grans simfonies: Domenico Scarlatti va compondre la *Fugida del Gat*; Maurice Ravel va escriure un duet entre gats en la seva breu fantasia lírica *L'enfant et els sortiléges*. Alguns gats van ser personatges de ballets com el de pas de dos de *La Bella Dorment* de Txaikovski.

Pla de diàleg: Escoltem i representem un duet de gats
[Capítol 1. Episodi 1. Idea 2: Gats]

A La Rita, la gata d'en Kio, li agradaria sentir aquest duet: "Duetto buffo di due gatti". Primer escoltarem (**Habilitat de recerca:** Observar) els dos gats que tenen aquesta mena de conversa. Tot seguit proposem diferents activitats.

Demanarem dos nens/es que vulguin representar (**Habilitats de traducció:** Traduir del llenguatge musical a la mímica; Improvisar) el duet davant de tots. S'hauria d'escoltar una primera vegada i representar a la segona vegada. També se'ls pot demanar que escriguin (**Habilitats de traducció:** Explixar: narrar i descriure) el diàleg individualment i desprès comparar-los (**Habilitat de conceptualització:** Comparar).

A continuació comentar en grup amb ajuda d'aquestes preguntes:
- Què passa entre els dos gats?
- Quins sentiments creus que tenen?
- Quin era el diàleg que portaven?
- Us ha resultat difícil interpretar aquests fragments només amb l'entonació que donaven les sopranos?
- Podríeu inventar i representar un "diàleg" entre dos gossos/es -o algun altre animal- per tal que la resta del grup hagi d'interpretar de què va.
- Us agrada l'òpera? Heu anat algun dia a sentir una òpera? Recordeu quina?

▪ Audició 02: F. Schubert. *Kindermarsch* o Marxa per a nens.

"Com a músic, Schubert va venir al món en el moment just". Aquestes paraules són del musicòleg Alfred Einstein, gran estudiós de l'obra del compositor vienès. **Franz Schubert** (1797-1828), en efecte, va saber comprendre i assimilar l'herència de Beethoven i transmetre-la als compositors que el van seguir, enriquida per la seva personal aportació; però, al mateix temps, va saber restablir els llaços amb el passat, amb la tradició de Haydn i Mozart, que semblaven compromesos en els primers anys del segle XIX. Pel seu respecte a les formes musicals, Schubert és un clàssic, però la novetat del seu llenguatge i el caràcter de la seva música fan d'ell un romàntic.

- ## Audició 03 : G. Bizet. *Jeux d'enfants* (*Jocs de nens*). La baldufa : Impromptu.

Georges Bizet (1838 - 1875) va ser un compositor francès, que pertany al període romàntic. L'obra més coneguda de Bizet és l'òpera *Carmen*, però Bizet no va tenir ocasió de gaudir de l'èxit d'aquesta obra, ja que pocs mesos després del debut de l'òpera va morir a la primerenca edat de 37 anys.

Sembla ser que als 35 anys va tenir nostàlgia en recordar els jocs de la seva infància. Aquells records van ser l'excusa perfecta per compondre una col·lecció de petites peces per a piano a quatre mans, ***Jeux d'enfants***, que ja és imprescindible en l'educació musical de qualsevol alumne de piano. Bizet no va passar per alt que, *jouer* significa jugar però també, tocar un instrument. Segons sembla, li agradava creure que la música és un joc i funciona com a tal: regles, estructures... Aquesta composició d'aspecte àgil i innocent està considerada una de les obres mestres del piano a quatre mans.

- ## Audició 04: C. Debussy. *Childrens's corner Suite: Golliwogg's Cake-Walk.*

Achille-Claude Debussy (1862 - 1918) fou un compositor francès, considerat un dels principals compositors del segle XX. Admirador, en un principi, de l'obra de Wagner, va trencar amb el corrent romàntic del segle XIX, tot adherint-se a l'Impressionisme. Tot i això, sempre va refusar encasellar-se en un motlle preestablert i sempre va anar a la recerca d'una llibertat estilística absoluta.

El **cake-walk** era una dansa pròpia dels esclaus negres dels Estats Units, que parodiava les danses de saló dels seus amos. S'hi troben presents algunes característiques que posteriorment s'usen en el ragtime, com per exemple l'ús de la síncopa.

- ## Audició 05: A. Liadov. Music box.

Anatoli Liadov (1855 - 1914), fou un compositor, mestre i director d'orquestra rus. Va compondre un gran nombre de petites peces per a piano, de les quals el seu ***Musical Snuffbox*** o ***Music Box***, de 1893, és potser la més famosa. Com molts dels seus contemporanis, Liadov també es va dedicar a posar música a temes russos.

Activitats per les audicions 02 a 05

Pla de diàleg: Juguem escoltant música
[Capítol 1. Episodi 1. Idea 6: Jugar]

Els quatre fragments que us hem proposat van ser creats pels compositors pensant en els seus fills, en els seus nebots,... en els nens i els seus jocs.

- En quin joc o joguina us fa pensar cada una d'aquestes peces? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

AUDICIÓ	JOC O JOGUINA
1. Kindermarsch. Schubert	
2. Jeux d'enfants. Impromptu. Bizet	
3. Golliwogg's cake-walk. Debussy	
4. Music box. Liadov	

- Amb un grau de dificultat més baix, podeu proposar les opcions i que hagin de lligar-les :

AUDICIÓ	JOC O JOGUINA
1. Kindermarsch. Schubert	El moviment d'una baldufa
2. Jeux d'enfants. Impromptu. Bizet	Una ballarina dins d'una caixeta de música
3. Golliwogg's cake-walk. Debussy	Un ball de titelles
4. Music box. Liadov	Soldadets marxant i marcant el pas

Informació per les audicions 06 a 10

Camille Saint-Saëns (1835-1921) va ser un director i compositor francès de música acadèmica. Músic molt dotat —va ser un virtuós pianista i també un excel·lent improvisador a l'òrgan—, encuriosit per tot, escriptor, caricaturista, gran viatger.

El ***Carnaval dels animals*** és una suite musical en 14 moviments. Té una durada d'entre 22 i 30 minuts. Molts fragments són un retrat humorístic de les composicions d'alguns compositors amics seus. La intenció de Saint-Saëns era compondre una obra per divertir-se i divertir els seus amics durant els dies de carnaval de l'any 1886. Va

prohibir que s'interpretés en públic mentre ell va viure. El compositor va planejar l'obra com una broma per un dia de carnaval, així que hi apareixen lleons, gallines, tortugues, cangurs, rucs i diversos animals més.

- ## Audició 06: C. Saint-Saëns. Carnaval dels animals. El cigne.

El cigne: Violoncel i dos pianos: Aquesta és l'única part d'aquesta obra que es va editar en vida de Saint-Saëns. La suavitat i gentilesa del violoncel pot fer-nos imaginar un cigne lliscant per les aigües d'un llac.

- ## Audició 07: C. Saint-Saëns. Carnaval dels animals. L'elefant.

***L'elefant*:** Dos pianos i un contrabaix: De nou els pianos fan l'acompanyament, però ara l'instrument que duu la melodia és el contrabaix. Com la música és tan greu i pesada, fàcilment podem imaginar els moviments de l'elefant. En aquesta peça el compositor cita una part de l'òpera *La condemnació de Faust*, d'Hèctor Berlioz.

- ## Audició 08: N. Rimsky-Korsakov. El vol del borinot.

Nikolai Rimski-Korsakov (1844-1908) fou un compositor rus i professor de música clàssica, però sobre tot era un mestre de l'orquestració. Va ser guia de molts compositors de l'època, així com el cap del conegut grup dels Cinc (ell juntament amb Balakirev, Borodin, Cui i Mussorgski). Entre les seves composicions destaca *Sheherazade.* Però una altra peça molt i molt coneguda és la que us proposem aquí.

El vol del borinot és un interludi orquestral que pertany a la primera escena de l'acte tercer de l'òpera *El conte del tsar Saltan*, basada en un poema d'Aleksandr Pushkin. És un clar exponent del cromatisme musical. És una obra d'execució ràpida i difícil d'interpretar per la quantitat de notes que té.
El nostre dura 1,14

http://www.youtube.com/watch?v=661mqZqrQww&feature=related

durada 1'18

- ## Audició 09: A. Khachaturian. Ballet *Gayaneh*: Dansa del sabre.

Aram Ilich Khachaturian (1903 - 1978), fou un compositor soviètic d'origen armeni. Freqüentment, en textos espanyols se'l cita amb el seu cognom transcrit a la manera saxona, Khachaturian, o francesa, Khatchatourian. Fou l'autor de l'himne nacional de l'Armènia soviètica. Va ser el primer compositor que va integrar la música moderna i el ballet clàssic. Estava convençut que el públic havia de sentir les mateixes emocions i sensacions que els ballarins tractaven de transmetre.

El seu temperament i el seu talent musical es posen de manifest en obres tan cèlebres com el ballet "Espartac", el "Poema a Stalin" i "Gayaneh" (1942), en aquesta hi inclou la famosa **Dansa del Sabre** (utilitzada per Billy Wilder a la seva pel·lícula *Un, dos,tres*). Altres composicions de Khachaturian també han entrat dins la història del cinema, com ara el seu *Adagio* -cançó tranquil·la, de bressol-, que va ser utilitzada tant per Stanley Kubrik a *2001, una Odissea a l'espai* com per James Horner a *Jocs de patriotes, Clear and present danger i Aliens*.

La ***dansa del sabre*** pertany al ballet *Gayaneh*, una història sobre l'amor d'una dona armènia que entra en conflicte amb els seus pensaments polítics. Al final del ballet, molt patriòtic, se celebra la unió existent entre tots els pobles que conformen la Unió Soviètica... Al segon acte hi ha una suite de danses, on apareix la *Dansa del sabre*, com a exemple armeni.

La nostra 2'13

http://www.youtube.com/watch?v=i6AJYaKplzk&playnext=1&list=PL5B3544D3734B8556

Aquesta 2'23

Audició 10: F. Chopin. Nocturn nº 21 en Do menor.

Frédéric-François Chopin (1810 – 1849) és generalment considerat com el més gran dels compositors polonesos i entre els més grans compositors de piano de tots els temps. Va compondre quasi exclusivament per a piano. Originalment, el seu nom era Fryderyk Franciszek Chopin i només va adoptar la forma francesa, Frédéric-François, quan va deixar Polònia i va anar a París a l'edat de 20 anys, d'on no va tornar mai. L'obra de Chopin representa el Romanticisme en el seu estat més pur. Se l'anomenava el Poeta del piano.

El **nocturn** és una peça de música vocal o instrumental, de melodia dolça i estructura lliure. La denominació "nocturn" se li donava, en una primera instància, al segle XVIII, a una peça tocada a moments, generalment en festes de nit i després deixades de banda. Per aquesta època, aquestes peces no eren necessàriament inspiradores o evocadores de la nit, però havien estat escrites per a que es toquessin a la nit, com passa amb les serenates.

En la seva forma més comú (val a dir, com una peça d'un sol moviment, generalment escrita per a un sol de piano), el gènere va ser conreat principalment al segle XIX. Els primers nocturns escrits amb aquest nom van ser composats per John Field, el pare del nocturn romàntic. No obstant això, el més famós exponent d'aquesta música va ser Frédéric Chopin, que en va escriure 21.

Activitats per les audicions 06 a 10

Pla de diàleg: Aquesta música és com…
[Capítol 2. Episodi 2. Idea 3: Comparar els sentits]

El Manual "Admirant el món" ens proposa de fer exercicis de comparació: "Escoltar una cançó de bressol és com tenir un somni bonic".

De la mateixa forma que es fa això, escoltarem tres peces musicals (06, 07 i 08) i treballarem fent comparacions (**Habilitat de conceptualització:** Comparar)

Cada audició porta el títol i, per tant, evoca un animal. Els diem això i els proposem que escoltin i pensin en quin animal o tipus d'animal els fa pensar (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament). No es tracta d'encertar l'endevinalla, però si de apropar-se, tot justificant les respostes (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons):

- Aquesta música (audició 06) és com sentir… (animal)
- Aquesta música (audició 07) és com sentir… (animal)
- Aquesta música (audició 08) és com sentir… (animal)

L'altra opció, si trobeu que l'anterior es massa difícil, es donar aquestes ajudes:

1. L'audició …. és com …..sentir les abelles o els mosquits a l'estiu quan et molesten tota l'estona.
2. L'audició …. és com …..veure el moviment majestuós que fa el cigne quan neda pel llac.
3. L'audició …. és com…… notar un elefant que estar caminat a prop nostre.

(**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

Com ja estaran habituats a aquest exercici de comparar, podem proposar un grau més de complexitat, tot utilitzant les audicions 09 i 10 i obrint-los a qualsevol possibilitat:

1. L'audició 09 és com ...
2. L'audició 10 és com ... (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

O bé, si ho troben molt difícil, podeu donar aquests dos exemples i que, a partir d'aquí, puguin fer altres comparacions:

1. L'audició 09 és com ... estar enmig d'una batalla.
2. L'audició 10 és com ... estar apunt de dormir acaronat pels núvols. (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

Informació per les audicions 11 i 12:

Eric Alfred Leslie Satie (1866 - 1925), compositor i pianista francès. Després d'haver conviscut amb les avantguardes de la seva època, la seva obra resulta encara avui tan extravagant com la seva vida. De conductes transgressores, de caràcter insuportable i intransigent, amb idees absurdes i ocurrències en ocasions irritants i fins i tot paranoiques, es presentava a si mateix com "gimnopedista" i com "fonometrògraf" (qui mesura i escriu els sons), preferint definir-se més així que no com a "músic". Va ser una de les primeres persones a aparèixer en el cinema, el 1924, en la pel·lícula "Entreacte" de René Clair. És conegut com Erik Satie (va canviar, des de la seva primera composició, el 1884, la 'c' final del seu nom per una 'k').

▪ Audició 11: E. Satie. Gymnopédie nº1 (amb trompa)

Les ***Gymnopédies***, publicades a París a partir de 1888, són tres composicions per a piano que va composar als 23 anys. Les *Gymnopédies* estan inspirades en la poesia de J.P. Contamine de Latour (1867-1926), qui, al seu poema "The Ancient", fa servir la paraula "gymnopédie".

La paraula *Gymnopédie* donava nom a una festivitat religiosa celebrada a Esparta, el juliol-agost, en honor de Leto i dels seus fills, Apol·lo, Phyti i Artemisa. Aquestes festivitats consistien essencialment en balls i exercicis executats pels joves espartans, al voltant d'estàtues, situades en un lloc de l'àgora anomenat *khoròs,* que representen els déus en qüestió,. Eren balls que imitaven els exercicis de la palestra, completament nus, davant dels altres lacedemonis, els estrangers i els ilotes. Els solters de més de 30 anys eren, en canvi, exclosos de l'assistència.

▪ Audició 12: E. Satie. Gymnopédie nº1 (amb piano)

Les ***Gymnopédies*** són peces lleugeres però atípiques que desafien deliberadament nombroses regles de la música clàssica i, fins i tot, de la contemporània. Aquest rebuig desvergonyit per les convencions és tanmateix poc perceptible per a l'oient, car la música és portada per una forta càrrega emocional i per l'elegància de la narració.

Satie utilitza el terme "música de mobiliari", al que ara coneixem com a música ambiental o funcional, música per no ser escoltada, per referir-se a algunes de les seves peces, el que implica que podrien ser utilitzades com a música de fons.

Activitats per les audicions 11 i 12

Pla de diàleg: La mateixa melodia…… sona diferent
[Capítol 2. Episodi 4. Idea 2: D'on ve la mel]

Hem estat treballant la distinció entre qui fa la mel i qui la transporta. Qui ho transporta no ha de ser necessàriament qui fa aquell producte.

Amb la música passa el mateix, el compositor i autor d'una obra musical és qui pensa en el motiu de la música i escriu la partitura. L'intèrpret és qui toca l'instrument, de forma que un mateix fragment musical pot estar interpretat per persones diferents i, fins i tot, tocat per instruments diferents. La composició és "transportada" a les nostres oïdes d'una forma diferent: amb una trompa a la primera i amb un piano a la segona. Escoltem ara la mateixa peça, interpretada per instruments diferents:
Audició 11. Gymnopédie (amb trompa) Satie
Audició 12. Gymnopédie (amb piano) Satie

L'objectiu és que els nens i nenes vegin les diferències quan una melodia és interpretada per dos instruments diferents: què hi troben, quines semblances hi ha, quines diferències, quina els agrada més, quina creuen què és més adequada per Kio i Gus, etc? (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències)

▪ Audició 13: J. Brahms. Cançó de bressol.

Johannes Brahms (1833 - 1897) va ser un compositor alemany de música clàssica, un dels més representatius del Romanticisme. Brahms és una figura prominent de la música del segle XIX, potser l'últim gran compositor clàssic. La seva obra ha demostrat ser commovedora i molt influent en el posterior desenvolupament de la música. Va compondre obres mestres en tots els gèneres, excepte en òpera.

Una **cançó de bressol** és una cançó suau destinada a fer dormir un infant. El fet de cantar una melodia mentre es gronxa un infant, per tal que es relaxi i s'adormi plàcidament, és un costum molt arrelat a, pràcticament, totes les cultures i a totes les èpoques, com ho demostren la gran quantitat de cançons de bressol existents arreu del món.

Cançó de bressol

Bona nit, bona nit, de roses cobert, de randes guarnit; reposa al llitet.
matinet si déu vol, demà et despertaràs.
matinet si déu vol, demà et despertaràs.

Bona nit, bona nit, bells àngels, tots blancs, demà et mostraran; l'arbre de Nadal.
dorm infant un son llis, somnia al paradís.
dorm infant un son llis, somnia al paradís.

▪ Audició 14: G. Faure. Berceuse Dolly.

Gabriel Fauré (1845 –1924) va ser un compositor francès. Alumne de Saint-Saëns (compositor del *Carnaval dels Animals*), va exercir com a organista a

l'església de la Madeleine a París. Després va ser professor de composició al Conservatori de París i, més tard, va assumir la direcció d'aquest centre (entre 1905 i 1920). Juntament amb Debussy, se'l considera un dels més grans compositors francesos de principis del segle XX.

Una **barcarola** (del francès y també italià **barcarola**, **barcarole**) és una cançó folklòrica cantada pels gondolers venecians, però també una obra musical escrita en aquell estil.

Activitats per les audicions 13 i 14

Pla de diàleg: Cançons de bressol
[Capítol 3. Episodi 1. Idea 2: Venir son]

Les cançons de bressol són peces musicals, pensades per ser cantades a nens i nenes abans de dormir. La idea és que, sent cantades per una veu familiar i dolça, convidarà el nen o nena a dormir.
Les cançons de bressol són conegudes com a *lullaby* i també *berceuse*. El seu origen es troba a Anglaterra al voltant de l'any 1300. Hi ha molts compositors que han fet cançons de bressol i aquí us proposem escoltar-ne dues de les més conegudes:
Audició 13: Cançó de bressol. Brahms
Audició 14: Berceuse Dolly. Faure

- Recordeu quines cançons us cantaven a vosaltres per anar a dormir? Les podeu cantar?
- D'aquestes dues cançons, quina creieu que us faria venir son?
- Per què creieu que les cançons de bressol, fan venir son?
- Quina cançó o quin tipus de música creieu que no us faria venir son? Per què?
- Escolteu música per adormir-vos?
- Us ha passat alguna vegada que no podíeu dormir? Per què? I com ho vareu fer per adormir-vos?
- Com és que ens ve la son?

Informació per les audicions 15 i 16:

Joseph Maurice Ravel, (1875 –1937), compositor francès del segle XX. Fou deixeble de Gabriel Fauré. La seva obra, amb un estil neoclàssic audaç, és el fruit d'una herència complexa i de recerques musicals que van revolucionar la música per piano i per orquestra.

- ## Audició 15 : M. Ravel. *Gaspard de la nuit*: 1r moviment: Ondine.

Gaspard de la nuit està basada en tres poemes de l'obra del mateix nom, escrita per Aloysius Bertrand (1807-1841). Es considera que *Gaspard de la nuit* és una de les peces més difícils del repertori per a piano.

Els tres moviments de ***Gaspard de la nuit*** es basen en els poemes *Ondine*, *Li gibet* (La forca) i *Scarbo*, de Bertrand. El moviment que us proposem és *Ondine*, basat en el poema sobre una nimfa que intenta atreure els homes al fons del llac on viu.

http://www.youtube.com/watch?v=sUQoFOIn8dA&feature=related

- ## Audició 16: M. Ravel. Jocs d'aigua.

Jeux d'eau (Jocs d'aigua) és una obra per piano datada al 1901 i dedicada al seu mestre, Gabriel Fauré. Amb aquesta peça s'aferma la personalitat musical de Ravel, el qual va seguir un camí independent, entre la riquesa de les avantguardes musicals de l'època.

El títol sovint es tradueix com "Jocs d'aigua" o "Fonts". L'obra, un virtuós poema tonal, fou inspirada en Franz Liszt (en els seus *Jeux d'eau a la Vila d'Este*), i tal com ell mateix va explicar, en el soroll de l'aigua i els sons musicals que suggereixen el lliscar de les aigües, els salts d'aigua, els rierols, etc.

Aquesta obra és considerada un dels primers exemples de "l'impressionisme musical" dintre de les composicions de Ravel.

Activitats per les audicions 15 i 16

Pla de diàleg: Escoltem l'aigua
[Capítol 3. Episodi 1. Idea 6 : L'aigua]

Hi ha molts compositors musicals que han volgut imitar, amb instruments, el so de l'aigua o bé s'han inspirat en l'aigua per fer les seves composicions.
Maurice Ravel va ser un compositor que en sabia molt de tocar el piano i amb aquest instrument va fer les seves millors composicions. Escoltarem dues peces seves relacionades amb l'aigua.
La primera que escoltarem es diu *Ondine*. *Ondine* és un conte sobre la nimfa de l'aigua, que canta per seduir i convèncer els banyistes perquè visitin el seu regne misteriós i profund del fons del llac en el triangle que fa l'aigua, el foc i la terra.

La segona peça es diu *Jocs d'Aigua*. Està inspirada en el soroll de l'aigua i els sons musicals que suggereixen el moviment de les aigües, els salts d'aigua i els rierols.

A *Kio i Gus* l'aigua apareix en formes diferents: el llac, el mar. Fer-los pensar en quina forma d'aigua els suggereix (**Habilitat de traducció:** Interpretar) cadascuna de les dues peces: en un gran riu, majestuós i plàcid, en un rierol, en una font, en el mar, en un llac, en un salt d'aigua, en una bassa, etc. Què ho explicitin, tot diem el per què (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons). També podeu proposar que explicitin quines semblances i quines diferències troben entre les dues peces (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències).

- **Audició 17: C. Saint-Saëns. Carnaval dels animals. Gallines i galls.**

Veure informació sobre C. Saint Saëns a la pàgina 39. En aquesta peça del ***Carnaval dels animals*** predominen cordes, sense violoncels ni contrabaixos, dos pianos i un clarinet: aquest moviment se centra en un tema que imita el picotejar de les gallines al menjar gra, interpretat pels pianos i les cordes. El clarinet toca petits solos, a intervals, per sobre de la resta d'intèrprets.

- **Audició 18: O. Respighi. Els ocells: Gallines.**

Ottorino Respighi (1879-1936) va ser un compositor, director d'orquestra i musicòleg italià, fill d'un professor de piano. Respighi va estudiar violí i composició des de petit i després ho va fer a Sant Petersburg, sota la tutela de Rimsky-Korsakov, el qual va ser una de les seves influències més importants.

Gli uccelli (Els ocells) és una suite per orquestra de cambra que data de 1927, escrita sobre el model de l'aire i danses per llaüt del segle XVIII. Comença amb un preludi, continua amb *El colom*, segueix amb ***La gallina***, continua *El rossinyol* i tanca amb el *Cucú*. A la peça que us proposem, podem sentir com cloqueja la gallina.

http://www.youtube.com/watch?v=XP3lJu2THj8

- **Audició 19: M. Mussorgski. Quadres d'una exposició: Ballet dels pollets dins les seves closques.**

Modest Mussorgski (1839 – 1881) va ser un dels compositors nacionalistes russos més originals i influents del segle XIX. Va formar part del famós **grup dels Cinc** juntament amb Rismky-Korsakov, Balakirev, Borodin i Cui.
Una de les seves obres més conegudes és ***Quadres d'una exposició***, una famosa suite de quinze peces musicals, que Mussorgski va compondre el 1874. Mussorgski va escriure l'obra per a piano, però possiblement és més coneguda per les distintes orquestracions i arranjaments d'altres músics i compositors. La va compondre en commemoració al seu amic, l'artista i arquitecte Viktor Hartmann, que havia mort l'any anterior quan només tenia 39 anys. El títol original de la suite fou *Hartmann*.

Activitats per les audicions 17, 18 i 19

Pla de diàleg: Escoltem gallines?
[Capítol 3. Episodi 2. Idea 4: Gallines]

Estem parlant de gallines. Hi ha molts compositors que han volgut imitar, amb els instruments musicals, el sons que fan les gallines així com també els que fan els pollets.
Camille Saint Säens va escriure, durant unes vacances en un poblet austríac, una obra titulada *El Carnaval dels Animals*. Dins d'aquesta obra Saint Säens ha dedicat un fragment a les gallines, quan mengen picant els grans de terra.
Escoltem a veure què us sembla: Audició 17. (**Habilitat de recerca:** Observar).
També Ottorino Respighi va composar un fragment que el va titular Les Gallines: Audició 18. (**Habilitat de recerca:** Observar).
Ara escoltarem els seus pollets sortint de l'ou i anant d'una banda a l'altra segons Mussorgski: Audició 19. (**Habilitat de recerca:** Observar).
- Quina de les tres us ha semblat que representa millor a les gallines? I els pollets? Per què?
- De quina altra manera podríem reproduir el cloqueig de les gallines?
- I el piu-piu dels pollets?
- Quina diferència hi ha entre ells? Com la podries explicar?

- ## Audició 20: F. Mendelssohn. *Somni d'una nit d'estiu*: Marxa nupcial.

Jacob Ludwig Felix Mendelssohn (1809-1847) fou un compositor i director d'orquestra alemany. Amb tan sols 16 anys va donar mostres del seu extraordinari talent musical component, en menys d'un mes, l'obertura "Somni d'una nit d'estiu", basada en l'obra de teatre del mateix nom escrita per William Shakespeare. En aquesta composició, ja pot apreciar-se la fusió d'ordre i fantasia que caracteritzaria la seva obra i que consagraria la seva fama com a músic prodigiós. Quinze anys més tard hi va afegir nous fragments simfònics i corals per tal de completar-la.

Aquesta ***Marxa nupcial*** és una de les marxes nupcials usades més freqüentment i generalment interpretada al final de la cerimònia dels casaments.

- ## Audició 21: R. Wagner. Òpera *Lohengrin*: Acte III. Marxa nupcial.

Richard Wagner (1813 – 1883) fou un compositor d'òpera, director i teòric musical alemany. Creador del drama musical i renovador del gènere operístic, Wagner va ampliar l'horitzó del teatre líric en establir les bases d'una òpera alemanya, en la qual l'acció dramàtica preval sobre el virtuosisme vocal. A partir de Wagner s'inicia un predomini del drama sobre la música. L'òpera, convertida en drama musical, anteposa el contingut del text al de la música, transportant el protagonisme de les veus a l'orquestra. Les seves composicions, particularment les darreres, són notables per la seva textura contrapuntal, les harmonies riques, la seva orquestració i l'ús elaborat dels leitmotiv: temes associats amb personatges o situacions específiques.

Lohengrin és una òpera en tres actes amb música i llibret de Richard Wagner. Va ser estrenada a l'Hoftheater de Weimar el 28 d'agost de 1850, sota la direcció de Franz Liszt, amic de confiança i primer seguidor de Wagner.

La història del «cavaller del cigne» prové de la literatura medieval alemanya, sobretot Parzival de Wolfram von Eschenbach i la seva continuació anònima, Lohengrin.

Lohengrin es va convertir immediatament en un èxit i avui dia és una de les més representades. Fins i tot s'acostuma a interpretar en concert o fer enregistraments d'alguna de les parts. Així, les parts més conegudes són els preludis del primer i **tercer acte**, l'ària de Lohengrin *In fernem Land* i el **cor nupcial**, que també, com la Marxa nupcial de Mendelssohn, s'interpreta tradicionalment en els casaments en alguns països occidentals.

Activitats per les audicions 20 i 21

Pla de diàleg: Marxes nupcials
[Capítol 4. Episodi 1. Idea 16: Qui es pot casar amb qui?]

Abans d'escoltar-la, pensem què n'esperem si ens diuen que es tracta d'una marxa.
Les marxes nupcials són músiques que tradicionalment s'escolten en les cerimònies de casament. La tradició és relativament recent, del segle XIX, tal com hem explicat al parlar de la Marxa nupcial de Mendelsshon. Des de llavors, la tradició de sentir la marxa nupcial s'ha fet molt popular.

Ara, sentirem aquestes dues peces: Audició 20 i 21. (**Habilitat de recerca:** Observar).

Aquestes marxes són per anar de pressa?
Són com les que havíem imaginat?
Us agradaria sentir aquesta música el dia que us caseu…, si us caseu?
O en alguna altra cerimònia de la vostra vida?
Què són les tradicions?
Us agrada seguir les tradicions? O bé preferiu fer coses que altres no facin?
Penseu que les tradicions són importants?

▪ Audició 22: J. Haydn. Simfonia 101 - *El rellotge*. 2n moviment: Andante.

Franz Joseph Haydn (1732 - 1809) fou un compositor austríac. És exponent del Classicisme, en la mateixa mesura que ho són Mozart i Beethoven, tres compositors que la posteritat, sobretot el Romanticisme, va agrupar amb el nom de « trinitat ».

La seva carrera musical cobreix tot el període que va des del final del Barroc fins al principi del Romanticisme, gràcies a una vida d'una longevitat poc habitual a l'època. Fou a la vegada el pont i el motor que permeté que es portés a terme aquesta evolució.

La Simfonia 101, El rellotge, arrenca de forma suggeridora amb una original introducció de to ombrívol que, si bé respon al tipus d'introduccions que s'utilitzaven per a cridar l'atenció del públic i avisar-lo del començament de l'obra, destaca per la seva inusual substància musical, que crea una pretesa tensió prèvia. Després d'aquests breus prolegòmens, el **primer moviment** s'inicia de manera molt més alegre i dansarina, empès per un tema de melodia ballable i fins arribar a ser enganxós, tret del seu context, però de gran protagonisme en contraposició amb l'ombrívola introducció. El **segon moviment és l'andante**, que suggerim aquí i que és el que dóna nom a la simfonia. En ell l'orquestra marca un ritme oscil·lant que evoca el tic-tac d'un rellotge, per sobre del qual la cristal·lina melodia és acomodada amb mestratge per Haydn.

El tercer moviment, un minuet, és un dels moments més nous d'aquesta simfonia. **El quart moviment** és un model de perfecció formal i de domini del contrapunt (l'art d'harmonitzar dues o més melodies que s'escolten simultàniament) i inclou una tibant secció central de gran complexitat interpretativa reservada per als instruments de corda.

Joc: Representem un rellotge!
[Capítol 6. Episodi 1. Idea 2: Arribar a l'hora]

Hi ha alguns compositors que semblen haver introduir el tic-tac del rellotge en els seus treballs. Haydn va fer una simfonia on podem escoltar la maquinària del rellotge:

Escoltem l'audició 22 amb atenció. (**Habilitat de recerca:** Observar).

- Intentem imaginar de quina manera podríem representar un rellotge seguint aquesta música, gesticulant amb braços i mans , tot organitzant una coreografia ballant o amb moviments d'expressió amb tot el cos. (**Habilitat de recerca:** Imaginar; **Habilitat de traducció:** Traduir del llenguage musical al corporal).

- Podríem ballar aquesta simfonia representant el rellotge? (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguage musical al corporal).

▪ Audició 23: C. Saint Säens. Carnaval dels animals: Aquarium.

(Veure informació sobre C. Saint Saëns a la pàgina 39.)

L'aquarium: Flauta, harmònica de cristall, dos pianos, dos violins, viola i violoncel: La varietat d'instruments —i la forma com l'autor els va combinar— ens permet imaginar el món subaquàtic. La peça s'inicia amb una secció llarga, a la qual en segueix una de més curta; les dues tenen sonoritats subtils com l'aigua. L'harmònica de cristall (que no té res a veure amb la coneguda harmònica d'alè) és un instrument que es va inventar a mitjans del segle XVIII. Està basat en una sèrie de recipients de cristall i es va utilitzar molt entre finals del segle XVIII i principis del XIX.

Pla de diàleg: L'aquari
[Capítol 6. Episodi 4. Idea 2: Peixos]

Camille Saint Säens va escriure en unes vacances, en un poblet austríac, una obra titulada *El Carnaval dels Animals.*
Sentirem una musica que ha estat inspirada en peixos, en un aquari: audició 23. Escoltem-la. (**Habilitat de recerca:** Observar). Mentrestant, podeu anar fent preguntes del tipus:

La melodia principal podria fer-nos pensar en:
- Un peix nedant?
- Què pot ser aquest acompanyament en piano que és continu i circulant?
- Si parleu d'un aquari, com us l'imagineu?
- Què creieu que passaria si de cop hi aparegués un tauró, per exemple?

Programa:
FILOSOFIA DEL LLENGUATGE

El relat del personatge de Pimi, en primera persona, és una història aparentment casolana i quotidiana. Tracta de l'activitat mental d'una nena normal en la seva vida de relació: família, escola i amics.
Pimi treballa el raonament analògic com a forma de coneixement que permet trobar relacions i semblances que, sense la precaució d'una mirada atenta, se'ns poden escapar.
Així doncs, aquest pensament es concreta a partir de relacions, comparacions, símils i metàfores.
Degut al fet que el programa està centrat en el treball del raonament analògic s'ha fet més difícil trobar propostes musicals que puguin completar els exercicis i Plans de Discussió.
Les 4 propostes musicals, que es fan a continuació, pretenen aconseguir l'objectiu que es persegueix en aquest programa, tot utilitzant el llenguatge musical com a recurs.

Informació per les audicions 01 i 02

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791) fou un compositor de música clàssica. Probablement el músic més prodigiós de tots els temps. Les seves primeres gires per Europa el van fer famós i el van familiaritzar amb els estils musicals europeus, que després va sintetitzar en les seves obres. Fou únic en la història de la música gràcies als seus assoliments en tot tipus de gèneres i formes, així com per la seva sorprenent fluïdesa de composició. La producció de Mozart és extraordinàriament extensa, s'ha afirmat que cap altre compositor no ha assolit tal mestria en tants mitjans diferents. La seva música, de formes ja fortament consolidades, poques vegades ha estat considerada com a revolucionària, però al públic de l'època, sens dubte, li va resultar difícil apreciar algunes de les seves obres, especialment a causa dels sorprenents contrasts, complexitat i harmonia de vegades dissonant.

- **Audició 01: W. A. Mozart. Petita Serenata Nocturna nº 13 "Eine Kleine Nachtmusik". 1r moviment: Allegro.**

Segons les notes personals de Mozart, la serenata tenia cinc moviments, però per raons desconegudes només ens n'han arribat quatre. Un dels minuets juntament amb el seu trio s'han perdut. L'obra estava originalment pensada per ser tocada per dos violins, viola, violoncel i contrabaix; un quintet de cordes. Però en interpretacions modernes el nombre de músics s'ajusta d'acord amb el criteri del director.

- **Audició 02: W. A. Mozart: Petita Serenata Nocturna nº 13. "Eine Kleine Nachtmusik". 1r moviment: Allegro. (a ritme de jazz)**

El jazz és un estil de música que va néixer al segle XIX als Estats Units i que es va estendre per tot el món durant el segle XX, arribant a tenir una gran popularitat.

La principal característica del jazz és la improvisació, és a dir, que no sempre es respecta totalment la partitura. Per tant, dóna més importància a l'intèrpret que al compositor. Normalment, el jazz és interpretat per solistes o per grups reduïts de músics (trios, quartets, quintets,...), amb una part rítmica (bateria, contrabaix o sota elèctric), i altra melòdica (piano, guitarra, trompeta, saxòfon).

Activitats per les audicions 01 i 02

Pla de diàleg: Comparem Mozart-clàssic amb Mozart-jazz
[Capítol 2. Episodi 1. Idea: Comparances]

Pimi ha reflexionat sobre la personalitat de la Isabel i la seva i les ha comparat identificant les semblances i les diferències.
Ara sentireu dues peces musicals i m'agradaria que identifiquéssiu, igual que ha fet Pimi, les semblances i les diferències. Audicions 01 i 02. (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències).

	Semblaça	Diferència
Petita serenata (clàssic)		
Petita serenata (jazz)		

- **Audició 03: G. Hacquard. So de tuba.**

Un **instrument musical de vent** és aquell que genera un so quan es fa vibrar l'aire, normalment en forma d'una columna d'aire en el seu interior. En la classificació de Sachs-Hornbostel s'anomenen aeròfons.

La freqüència de l'ona generada està relacionada amb la longitud de la columna d'aire -en el cas dels que en tenen, que són la majoria- i amb la forma de l'instrument. El timbre de cada instrument varia en funció de la seva construcció i la manera de fer-ne vibrar l'aire.

Pel que fa a la pràctica musical i a la composició, s'acostumen a classificar en dos grans grups:

- Instruments de metall, com per exemple, la trompa, el trombó, la trompeta i la tuba.
- Instruments de fusta, com per exemple, el clarinet, la flauta, l'oboè i el saxòfon.

▪ Audició 04: Orquestra simfònica del Vallès. So d'arpa.

L'**arpa** és un instrument de corda pinçada, format per un marc ressonant i una sèrie variable de cordes tensades entre la secció inferior i la superior. Les cordes poden ser pinçades amb els dits, les ungles o amb un o diversos plectres.

▪ Audició 05: G. Hacquard. So de clarinet.

El **clarinet** és un instrument de vent-fusta. Dins d'aquesta gran família, el clarinet pertany als instruments de canyeta simple, com el saxòfon. És un instrument format per diverses peces desmuntables: broquet, barrilet, cos superior, cos inferior i campana. La matèria prima, utilitzada principalment per a la seva construcció, és la fusta de banús. Tanmateix, en els últims anys han començat a utilitzar-se nous materials com la resina o el plàstic. És un instrument que conté de tres a quatre octaves. El clarinet esdevé avui dia un instrument imprescindible tant per a les orquestres com per a les bandes de música.

▪ Audició 06: G. Hacquard. So de violí.

El **violí** és segurament el més conegut de la família o grup d'instruments que en diem de corda fregada. A la història de la música, el violí ha estat un dels instruments més importants.

A part de ser el més conegut també és, sens dubte, el més agut. Aquest instrument acostuma a tocar totes les melodies importants de les músiques de les orquestres simfòniques.

El violí com el contrabaix, el violoncel i la viola, també té 4 cordes de diferent gruix, les més gruixudes sempre són les més greus i les primes són les més agudes. Aquestes cordes es freguen amb l'arquet. Però el més curiós de tot és que els pèls de l'arquet s'han de preparar per tal de tocar una música. Els violinistes (i tots els altres instrumentistes de corda fregada) han de passar els pèls de l'arquet per una resina per tal que s'agafin bé a les cordes de l'instrument. Penseu que això fa que soni molt millor l'instrument.

Activitats per les audicions 03, 04, 05 i 06

Pla de diàleg: Poden tenir sentiments o pensaments els instruments? [Capítol 3. Episodi 3. Idea: Personificació de les coses]

Pimi nota que se li mouen les dents de llet i es pregunta "si una dent sap quan ha de caure". Segur que Pimi, per un moment, podria imaginar que els

instruments tenen vida i vol posar-los un adjectiu: el més adequat per la seva personalitat. Quin posaries tu?

Aquests són els instruments: Violí, Clarinet, Tuba i Arpa

Aquests són alguns adjectius possibles: agut, greu, molest, agradable, harmoniós fi, ràpid, rítmic, fràgil, sensible , alegre, etc.
- Quins altres adjectius podríem dir d'aquests instruments si tinguessin vida?
(**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

Informació per audicions 07 i 08:

Piotr Ilich Txaikovski (1840 – 1893) és un dels compositors russos més importants i, alhora, més populars del segle XIX. Va deixar una obra impressionant en el camp simfònic, però a més de les seves sis simfonies, va compondre innombrables concerts, poemes simfònics, música de cambra, òperes, i, per descomptat, els seus tres famosos i esplèndids ballets: "El Llac dels Cignes", "La Bella Dorment" i "El Trencanous".

- ## Audició 07: P. Txaikovski. *Trencanous:* Obertura.

El Trencanous és una obra amb la coreografia original de Lev Ivanov, el llibre de Màrius Petipa i la música de Piotr I. Txaikovski. L'argument del ballet s'inspirava en el conte de l'escriptor alemany E. Hoffmann, a partir d'una versió de l'escriptor francès Alexander Dumas.

Quan Ivan Vsevolozhshy, director dels Teatres Imperials russos, i Màrius Petipa li van encarregar a Txaikovski el projecte d'escriure una peça musical, no va mostrar gaire interès, més aviat el refusava, ja que considerava que l'argument de Hoffmann no tenia ni força ni encant per crear un ballet; no obstant això, el van convèncer. Curiosament, *El Trencanous* s'ha convertit en un dels millors i més populars ballets de tot el gran repertori del compositor rus.

Resum de l'argument
És la nit de Nadal i Clara i Fritz irrompen a escena cercant els seus regals. En lloc de trobar-se l'arbre de Nadal es troben al jutge Drosselmeier. No poden dissimular el seu desencant i recel. Però el jutge obre el seu abric i es converteix en un arbre de Nadal ple d'obsequis.Tot seguit, Clara queda captivada per la més humil de les joguines: un trencanous, que és alhora un soldadet de fusta. Els dos vailets juguen i Fritz, en intentar prendre el trencanous a la seva germana, el fa malbé. Clara plora desconsoladament i quan se'n va a dormir l'acotxa i demana a les altres joguines que en tinguin cura perquè està malalt. Quan sonen les dotze de la nit comencen a passar coses estranyes: les joguines prenen vida. Tot d'una apareix el rei de les rates. Un exèrcit de soldadets de plom s'hi enfronta, però són derrotats. Quan el rei de les rates és a punt d'atacar el trencanous, apareix Clara que aconsegueix salvar-lo i foragitar el malvat ratolí.
El trencanous en aquell moment es transforma en un príncep. L'acció de Clara ha trencat l'encantament que el feia ser un trencanous.
El príncep, agraït, convida Clara a visitar el país de la fada de sucre, on tot, tot, és de sucre... però aquesta ja serà una altra història.

▪ Audició 08: P. Txaikovski. *El llac dels cignes:* Obertura.

El Llac dels cignes és el primer dels tres ballets que va escriure el compositor rus Piotr Ilich Txaikovski (1840- 1893). Originalment, el ballet fou un encàrrec de l'Òpera de Moscou. Sens dubte aquest ballet és dels més coneguts i populars del món per la seva concepció, la seva admirable coreografia i la meravellosa música de Txaikovski.

Resum de l'argument
Es narra la història de Sígfrid, un príncep que, en arribar a la majoria d'edat, és convidat pels seus amics a una cacera amb el propòsit de distreure'l de la seva indecisió per triar esposa. Els joves caçadors troben un llac dominat pel bruixot Von Rothbart, qui, en veure's desfavorit per la mirada d'Odette, la transforma en un preciós cigne juntament amb la seva cort. Durant el dia ella és un cigne, però a la nit, durant uns breus instants, és una dona que espera ansiosa el seu primer petó d'amor per a alliberar-se de l'encanteri.
Sígfrid coneix Odette al voltant de la mitjanit, en presenciar el desencantament dels cignes. Von Rothbart observa aquesta trobada i, buscant la venjança, interposa a Odile, el cigne negre, perquè el príncep enganyat trenqui, al besar-la, els vots del primer amor, confós per la màgia i la bellesa. Sígfrid, no obstant això, desperta i trenca l'encís perquè lluita pel veritable amor, per la veritable reina dels cignes. Sígfrid i Odette s'enfronten als poders de Von Rothbart i, d'aquesta manera, triomfa l'amor.

Activitats per les audicions 07 i 08

Pla de diàleg i Exercici: Inventem una història increïble amb aquesta música.
[Capítol 7. Episodi 4. Idea: Inventar històries increïbles]

Igual que el Sr. Moliner fa inventar històries increïbles als seus alumnes, vosaltres n'inventareu una però, en aquest cas, ajudats de la música que us posaré que de segur farà que trobeu un argument. (**Habilitat de recerca:** Imaginar; **Habilitat de traducció:** traduir del llenguatge musical a l'oral)
Propostes: Audicions 07 i 08.

Cadascun dels fragments és l'obertura de dos ballets fets per Tchaikovski. El primer és *El Trencanous* i el segon el *Llac dels Cignes*. El primer està inspirat en un conte on surt el príncep trencanous amb els ratolins. El segon té una princesa que va ser transformada en cigne per un mag.

- Abans de començar a inventar la història, estaria bé, dialogar (**Habilitat de conceptualització:** Definir) una estona sobre:
Una història increïble és aquella que mai no hem sentit abans?
Una història increïble és aquella en la que hi ha personatges fantàstics?
Una història increïble és aquella que passa en indrets desconeguts?
Pot haver una història increïble a casa nostra?
Què es una història increïble?

- Ara, per grups o de manera individual, inventem una història increïble. (**Habilitat de recerca:** Imaginar)

▪ Audició 09: W. A. Mozart. Sonata K 331. Alla Turca: Allegretto.

(Veure informació sobre Mozart a la pàgina 51.)

La ***Sonata per a piano núm. 11 en la major***, **KV 331** de W. A. Mozart és una de les sonates més populars del compositor, especialment per la melodia del darrer moviment, la famosa *marxa turca*. L'obra, que dura aproximadament 24 minuts, està estructurada en tres moviments:

1. *Andante grazioso* - un tema i sis variacions
2. *Menuetto* - un minuet i trio
3. *Alla Turca: Allegretto*

No es coneix ni quan ni on la va compondre, s'ha suggerit que va ser a París cap el 1778. Tanmateix, actualment, es creu que podria ser a Viena o Salzburg cap el 1783.

L'últim moviment, ***Alla Turca***, popularment conegut com la ***Marxa turca***, és una de les peces per piano més conegudes de Mozart i, per extensió, de la música clàssica. Imita el so de les bandes turques del geníssers –antics soldats d'infanteria de la guàrdia del sultà otomà-, la música de les quals estava de moda en aquella època. Els exotismes otomans estaven molt de moda a la música europea d'aquells anys i una bona prova d'això és aquest Rondó "Alla turca". El mateix Mozart va donar instruccions precises sobre com s'havia de tocar: "No s'hi val a fer-ho a poc a poc i sense força! S'ha d'interpretar de pressa i amb potència, com si fos la marxa de l'exèrcit turc!"

Un rondó és una forma musical que es caracteritza per un tema principal, que es repeteix periòdicament i que s'alterna amb temes secundaris. El tema principal d'aquest Rondó alla turca de Mozart s'ha fet tan famós, que fins i tot serveix de melodia per a telèfons mòbils.

▪ Audició 10: L. van Beethoven. Sonata 15 Op. 28. "Pastoral". Scherzo: Allegro vivace.

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins a inicis del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i, encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va ser significatiu, sobretot, a les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 trios, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera:

Fidelio), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

Juntament amb els nocturns de Chopin, les **sonates** de Beethoven creen un univers musical amb vida pròpia. Les sonates tenen un correlat amb la vida del compositor, la seva maduresa es reflectia en les partitures, així com els moments de decepció i desànim, o de patetisme i heroïcitat.
La sonata per a piano n.º 15 en Re major Op. 28 "Pastoral" consta de quatre moviments: Allegro, Andante, Scherzo: Allegro vivace i Rondo: Allegro ma non troppo. Dura aproximadament 25 minuts.

Activitats per les audicions 09 i 10

Pla de diàleg: Com és Pimi

Al llarg del llibre hem pogut veure que Pimi és:
1. Impacient amb l'altra gent,
2. Bromista,
3. Es coneix bé a sí mateixa,
4. Imaginativa,
5. Es fa moltes preguntes,
6. Demana raons,
7. Li agrada fer-se la misteriosa,

Una forma de traduir llenguatge verbal a llenguatge musical pot ser pensar com podria ser una persona si fos una música.

Aquí us proposem dues audicions (09 i 10). Escolteu-les pensant amb com és Pimi per vosaltres i trieu quina s'adiu més amb les característiques que li veieu. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge oral al llenguatge musical)

També podeu fer una recerca, escoltant músiques i portar-ne una que us sembli millor. Podeu escriure un text que parli de com és Pimi (**Habilitat de traducció:** Explicar: narrar i descriure) i un dia fer una presentació de totes les músiques i els textos, per compartir.

Podeu lligar aquesta activitat amb els retrats de pintura i fotografies que proposem a Pensar amb la pintura.

Programa: LÒGICA

La novel·la filosòfica ***La descoberta de l'Aristòtil Mas*** conforma un programa adreçat a estudiants entre 11 i 12 anys. És un compendi de qüestions filosòfiques: epistemològiques, metafísiques, estètiques i ètiques amb una important presència de qüestions lògiques (formals i informals).
Els personatges viuen circumstàncies a l'escola, a casa o al carrer que susciten diàlegs que sovint prenen forma de recerques filosòfiques.
Degut al tipus de novel·la de la que parlem ha estat també dificultós trobar propostes musicals. Totes les que trobem a continuació tenen relació amb accions concretes que viuen els personatges de la novel·la i que intentem recrear-les com a Pla de diàleg pels estudiants.

▪ Audició 01: P. Dukas. L'aprenent de bruixot.

Paul Dukas (1865 - 1935), compositor francès de l'escola impressionista, va nèixer a París l'1 d'octubre de 1865 i allí va morir el 17 de maig de 1935. Va començar a tocar el piano als 5 anys, però la seva vocació no la va sentir veritablement fins als 14. El 1881 va ingressar al Conservatori de París a la classe d'harmonia, el 1884 va ser admès com alumne de composició i el 1886 va obtenir un 1er Premi de contrapunt i fuga. Va escriure força articles en diverses revistes, que van ser reunits el 1948 sota el títol *Ecrits sur la musique*. Fou amic i conseller d'Isaac Albéniz. Abans de suïcidar-se a París, va cremar part de la seva obra.

L'aprenent de bruixot es basa en una balada de Goethe. És un scherzo simfònic que descriu fidelment cada frase del text original. La balada conta la història d'un vell mag, l'aprenent del qual està desitjós d'imitar el seu mestre. El jove inexpert aconsegueix donar vida a una escombra a la qual li ordena portar aigua. Però aviat descobreix que no sap detenir el procés que ha engegat i que només el vell bruixot pot corregir. Dukas es val de l'ús del *leimotiv* fent servir un instrument per identificar cada personatge i cada moment. Així:

El fagot: Per quan l'escombra cobra vida.
La corda: Per l'aprenent tant feliç com desesperat.
Unes fanfàrries: Presenten la impotència de l'aprenent per solucionar la situació creada.
Les trompes en terceres: El trencament de l'escombra. Les anades i vingudes de les escombres estan descrites en forma de cànon. El metall en ple diu la fórmula màgica amb que el bruixot desfà la situació.

La popularitat de la peça va créixer amb el film ***Fantasia*** (1940) de Walt Disney, en la qual Mickey Mouse va interpretar el paper de l'aprenent.

?????????????? Escena (No hi ha enllaç de Fantasia)

http://www.youtube.com/watch?v=MhV2PTqxz0E&feature=related orquestra

http://www.youtube.com/watch?v=R-7Qar1lFjo&feature=fvsr fragment pel·lícula

Pla de Diàleg: L'aprenent de bruixot
[Capítol 6. Idea 1: Els pensaments i la ment]

La Júlia ens explica que hi ha una melodia que l'obsessiona i que no se la pot treure del cap i és *L'aprenent de bruixot*.

Podríem fer l'audició (**Habilitat de recerca:** Observar) de la peça musical (Audició 01) i comentar les següents preguntes:
- Quins trets penseu que té la peça que pot fer que "s'enganxi" a la nostra memòria i pugui fer obsessionar la Júlia?
- Quan escolteu aquest ritme regular que sembla que vagi "a cops de martell", què us suggereix a la vostra ment? imatges o bé paraules?
- Us ha passat alguna vegada que, com la Júlia, se us hagi posat una cançó o una melodia dins del cap i no us la podeu treure, feu el que feu?
- Que us arriba a obsessionar més, músiques o imatges?
- Tal com parlen la Júlia, la Loli i la Laura, també podríem dir que la música no és real perquè no es pot veure ni tocar?
- Es poden veure les partitures i poden emetre musica amb els instruments, però la música en si està a l'aire i no la podem ni veure ni tocar. Dialogar sobre la realitat del so.

- **Audició 02: G. Fauré. Quartet No.1 en Do menor per violí, viola, cello i piano. 3r moviment: Adagio.**

Gabriel Fauré (1845 –1924) va ser un compositor francès. Fou alumne de Saint-Saëns (compositor del *Carnaval dels Animals*), va exercir com a organista a l'església de la Madeleine a París, després va ser professor de composició al Conservatori de París i, més tard, va assumir la direcció d'aquest centre (entre 1905 i 1920). És considerat, juntament amb Debussy, un dels més grans compositors francesos de principis del segle XX.

Fauré es va inclinar per un so més discret i emotiu, enfront de l'estil cridaner de Richard Wagner i els seus seguidors. Va compondre petits gèneres, especialment cançons i obres curtes per a piano.

Informació per les audicions 03 a 06

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) fou un organista i compositor alemany de música barroca, membre de la família de músics més extraordinària de la història.

Es considera que la seva fecunda obra és el cim de la música barroca i una de les màximes expressions de la música universal, no tan sols per la seva profunditat intel·lectual, la seva perfecció tècnica i la seva bellesa artística, sinó també per la síntesi dels diversos estils, tant de la seva època com del passat, i per la seva incomparable extensió. Bach és la font d'inspiració per als compositors posteriors, des de Mozart i Beethoven, passant per Brahms i Schönberg, fins els nostres temps.

Les seves obres estan entre les més sobresortints de la música clàssica. Destaquen més de dues-centes cantates d'església i unes vint de profanes, els *Concerts de Brandenburg, El clavecí ben temperat, Missa en si menor, Passió segons Sant Mateu, Art de la fuga, Ofrena Musical, Variacions Goldberg i Oratori de Nadal*, a més de nombroses obres vocals, orquestrals, per a orgue, clavecí i d'altres instruments.

- **Audició 03: J. S. Bach. Sonata per viola de gamba i clavecí en Sol menor: Adagio.**

La viola d'arc o **viola de gamba** és un instrument de la família de corda fregada amb trasts, desenvolupats al segle XV i que van ser molt utilitzats al Renaixement i al Barroc, època en què va destacar especialment com a instrument solista i com a integrant del baix continu. El seu ús va decaure a les darreres dècades del segle XVIII. L'intèrpret que la toca es coneix amb el nom de 'gambista'.

Johann Sebastian Bach va crear tres **Sonates per a viola de gamba i clave obligat** (en Sol major, en Re major i en Sol menor, respectivament BWV 1027, 1028 i 1029), i va utilitzar igualment la viola de gamba baix en diversos passatges de les *Passions segons Sant Joan i Sant Mateu*.

Adagio BWV1029

Activitats per les audicions 02 i 03

Pla de diàleg: Sentim el concert del museu?
[Capítol 14. Idea 2. Gaudir dels propis sentits.]

Recordem que l'Anna i la Suki són les dues noies atretes per totes les manifestacions artístiques. En aquest episodi, i mentre són al museu, senten un concert en una sala, al costat de la que elles eren.
L'Anna i la Suki havien tocat a l'orquestra de l'escola i, per això, tenien una certa habilitat a l'hora d'identificar instruments. L'Anna pensava que allò que estava escoltant era un concert per un violí, un violoncel i un piano. La Suki va

notar una petita diferència en els instruments que tocaven, va percebre un clavecí i dues violes.
Ara intentarem recrear aquell instant a veure si podem també percebre les diferències igual que elles. Els dos són moviments lents, és a dir, adagis. El fet que al primer fragment hi hagi un piano i al segon un clavecí dóna una percepció molt diferent que podríem aprofitar per dialogar: El so del clavecí i el so del piano… quines sensacions diferents us fan tenir? (**Habilitat de recerca:** Observar; **Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències).

- **Audició 04: J. S. Bach. Variacions Goldberg:Ària principal.**
- **Audició 05: J. S. Bach. Variacions Goldberg: Variació 03.**
- **Audició 06: J. S. Bach. Variacions Goldberg: Variació 10.**

Les ***Variacions Goldberg***, originalment *Ària amb variacions diverses*, és el nom d'una obra per a teclat, composta per Johann Sebastian Bach el 1742, quan era *kantor* a Leipzig. Segons explica un biògraf de Bach, les variacions van ser encarregades a Bach pel comte Kaiserling, per tal que el clavicordista de la seva cort, Johann Gottlieb Goldberg, l'entretingués durant les seves nits d'insomni. El comte va recompensar de forma generosa Bach amb una mesura d'or, que contenia un centenar de lluïsos d'or, l'equivalent a 500 tàlers, gairebé el sou d'un any com a *kantor*. L'obra ha arribat a ser una de les peces més apreciades pels amants de la música clàssica.

Les ***Variacions Goldberg*** es componen d'un tema, en aquest cas unaària, que serveix de base per les trenta variacions posteriors. Al final torna a repetir-se l'ària inicial. El que lliga totes les variacions no és la melodia del tema, sinó la base harmònica. Les melodies poden variar, però sempre amb un fil conductor harmònic. Bach només es va prendre algunes llicències en l'última variació, la qual té estranyes melodies musicals que s'allunyen del tema original, ja que són dues melodies folklòriques alemanyes.

Ària Principal

Variació 03

Variació 10

Activitats per les audicions 04, 05 i 06

Pla de Diàleg: 30 Variacions per la mateixa melodia
[Capítol 14. Idea 4: La cara.]

Una cara pot ser diferent, segons si la persona té son o està cansada, si està contenta o està trista, si està pensant o no…., però sempre es tracta de la mateixa persona amb la mateixa cara, tot i que amb una expressió diferent.
També els músics o els pintors han volgut expressar la mateixa peça d'art o la mateixa melodia musical fent variacions de ritme, d'escales, en el cas dels músics o bé de llum en el cas dels pintors.
Pensem en el cas de Monet i la catedral de Rouen. En base a la llum que rebia a diferents hores del dia va pintar el mateix quadre amb diferents percepcions, pel que fa a llum.
Ara escoltarem 3 variacions, ja que escoltar-les totes 30 es faria molt llarg encara que seria bo que poguéssiu escoltar-les totes 30 a casa vostra.
- Què tenen en comú les tres peces?
- Que tenen de diferent les tres peces? (**Habilitats de conceptualització:** establir semblances i diferències)
- Es tracta de posar en paraules allò que transmeten les tres variacions: distinció d'harmonies, de sentiments, de ritmes, etc. (**Habilitat de traducció:** Interpretar)

Programa: ÈTICA I CONVIVÈNCIA

Elisa és el programa d'Ètica i Convivència. És un programa amb dues vessants: la literària i la fílmica. La literària està basada en el relat ***Lisa*** de M.Lipman. La part fílmica és una antologia de cinc pel·lícules que tracten aspectes d´ètica aplicada. Vegi's l'apartat *Cinema per pensar.*

▪ Audició 01: L. van Beethoven. Per a Elisa.

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins a inicis del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i, encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va resultar ser significatiu, sobretot, en les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 trios, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera: *Fidelio*), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

En certa ocasió, Beethoven va ser convidat a una reunió on hi havia alguns nens de diferents edats. En acabar l'audició una nena se li va apropar i li va explicar que ella també era artista, perquè ja tocava algunes peces amb el piano. A Beethoven, aquest comentari li va fer molta gràcia i, abans de marxar, li va demanar que li toqués alguna peça. La nena il·lusionada va interpretar obres de diversos compositors, però quan Beethoven li va demanar que toqués alguna de les seves sonates ella amb molta pena li va explicar que li agradaven molt, però que eren molt difícils, per la qual cosa el mestre li va prometre que composaria una peça molt més senzilla per a piano.

Aquest va ser el motiu pel qual va compondre la bagatel·la ***Per a Elisa*** a la qual va afegir el comentari: "Records del 27 d'abril de 1808". Però, en realitat la peça "Für Elise" ("Per a Elisa") s'hauria d'haver anomenat "Per a Teresa", ja que la nena a la que estava dedicada es deia Teresa Maffaldi, però l'editor no va entendre la lletra del compositor i es va pensar que posava 'Elisa' en comptes de 'Teresa'.

▪ Audició 02. J. Birkin. Elisa de l'àlbum "Arabesque".

Jane Birkin, actriu i cantant, anglesa de naixement i francesa per adopció, va viure en primera persona el dinamisme cultural dels anys 60 que caracteritzava el Swinging London. Posteriorment va emprendre el camí cap a París, on la polèmica escena d'un nu a la pel·lícula *Blow Up*, de Michelangelo Antonioni, i la posterior associació artística i personal amb Serge Gainsbourg, la van portar a la fama**.**

Elisa és una cançó que va gravar Serge Gainsbourg al 1969 i que Jane Birkin ha versionat al seu album ***Arabesque*** (2002).

Elisa

Elisa, Elisa
Elisa saute-moi au cou
Elisa, Elisa
Elisa cherche-moi des poux,
Enfonce bien tes ongles,
Et tes doigts délicats
Dans la jungle
De mes cheveux Lisa
Elisa, Elisa
Elisa cherche-moi au cou
Elisa, Elisa
Elisa cherche-moi des poux
Fais-moi quelques anglaises,
Et la raie au milieu
On a treize
Quatorze ans a nous deux
Elisa, Elisa
Elisa les autr´s on s´en fout,
Elisa, Elisa
Elisa rien que toi, moi, nous
Tes vingt ans, mes quarante
Si tu crois que cela
Me tourmente
Ah non vraiment Lisa
Elisa, Elisa
Elisa saute-moi au cou Elisa, Elisa
Elisa cherche-moi des poux,
Enfonce bien tes ongles,
Et tes doights délicats
Dans la jungle
De mes cheveux Lisa

(Jane Birkin en viu)

(Serge Gainsbourg i Jane Birkin)
http://www.youtube.com/watch?v=HNis7RVh7-A

Pot ser interessant de posar-la a l'inici de curs, per introduir el personatge. Els acords arabitzants poden fer creure que es tracta d'una noia àrab i pot donar joc a mesura que la història ens va desvetllant el personatge.
Si alguns poden seguir la lletra en francès, poden explicar de què va la cançó als altres.

▪ Audició 03: W. A. Mozart. Sonata en Fa major (K 332): Adagio

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791) fou un compositor de música clàssica. Probablement el músic més prodigiós de tots els temps. Les seves primeres gires per Europa el van fer famós i el van familiaritzar amb els estils musicals europeus, que després va sintetitzar en les seves obres. Únic en la història de la música gràcies als seus assoliments en tot tipus de gèneres i formes, així com per la seva sorprenent fluïdesa de composició. La producció de Mozart és extraordinàriament extensa, s'ha afirmat que cap altre compositor no ha assolit tal mestria en tants mitjans diferents. La seva música, de formes ja fortament consolidades, poques vegades ha estat considerada com a revolucionària, però al públic de l'època, sens dubte, li va resultar difícil apreciar algunes de les seves obres, especialment a causa dels sorprenents contrasts, complexitat i harmonia de vegades dissonant.

▪ Audició 04: J. S. Bach. El clavecí ben temperat BWV 846: Preludi nº 1.

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) fou un organista i compositor alemany de música barroca, membre de la família de músics més extraordinària de la història.

Es considera que la seva fecunda obra és el cim de la música barroca i una de les màximes expressions de la música universal, no tan sols per la seva profunditat intel·lectual, la seva perfecció tècnica i la seva bellesa artística, sinó també per la síntesi dels diversos estils, tant de la seva època com del passat, i per la seva incomparable extensió. Bach és la font d'inspiració per als compositors posteriors, des de Mozart i Beethoven, passant per Brahms i Schönberg, fins els nostres temps.

Les seves obres estan entre les més sobresortints de la música clàssica. Destaquen més de dues-centes cantates d'església i unes vint de profanes, els *Concerts de Brandenburg, El clavecí ben temperat, Missa en si menor, Passió segons Sant Mateu, Art de la fuga, Ofrena Musical, Variacions Goldberg i Oratori de Nadal*, a més de nombroses obres vocals, orquestrals, per a orgue, clavecí i d'altres instruments.

El clavecí ben temperat és el nom de dos cicles de preludis i fugues, compostes en totes les tonalitats majors i menors de la gamma cromàtica.

Com molta de la música de Bach, cap dels dos volums no va ser publicat durant la seva vida: només es coneix la data que van ser compilats, però no la data en la que que van ser composats, tot i que existeixen diverses especulacions referent a això.

Ambdós volums comparteixen el mateix esquema: cada llibre comprèn 24 grups, constituïts per un preludi i una fuga en el mateix to. És, per tant, una col·lecció enorme que comprèn 48 preludis i 48 fugues, l'objectiu de les quals és, alhora, musical, teòric i didàctic.

Audició 05. E. Satie. Gymnopédie nº1

Eric Alfred Leslie Satie (1866 - 1925), compositor i pianista francès. Després d'haver conviscut amb les avantguardes de la seva època, la seva obra resulta encara avui tan extravagant com la seva vida. De conductes transgressores, de caràcter insuportable i intransigent, amb idees absurdes i ocurrències en ocasions irritants i fins i tot paranoiques, es presentava a si mateix com "gimnopedista" i com "fonometròg raf" (qui mesura i escriu els sons), preferint definir-se més així que no com a "músic". Titulava les seves obres de manera delirant ("Tres fragments en forma de pera", per exemple) i les anotacions de les seves partitures resultaven en ocasions grotesques. Va ser una de les primeres persones a aparèixer en el cinema, el 1924, en la pel·lícula "Entreacte" de René Clair. És conegut com Erik Satie (va canviar, des de la seva primera composició en 1884, la 'c' final del seu nom per una 'k')

Les ***Gymnopédies*** són peces lleugeres però atípiques, que desafien deliberadament nombroses regles de la música clàssica i també de la contemporània. Aquest rebuig desvergonyit per les convencions és tanmateix poc perceptible per a l'oient car la música és portada per una forta càrrega emocional i per l'elegància de la narració. Les *Gymnopédies* estan inspirades en la poesia de J.P. Contamine de Latour (1867-1926), qui, al seu poema "The Ancient", fa servir la paraula "gymnopédie".

L'agost de 1888, es va publicar la primera Gymnopédie. Més tard, aquell mateix any, es va publicar la tercera Gymnopédie. La segona Gymnopédie, però, no és va publicar fins a 7 anys després.

Satie utilitza el terme "música de mobiliari" (seria el que ara coneixem com a música ambiental o funcional, música per no ser escoltada) per referir-se a algunes de les seves peces, la qual cosa implica que podrien ser utilitzades com a música de fons.

"Lent i dolorós", així va dir Satie que havia de tocar-se la Gymnopédie Num. 1.

Informació per les audicions 06 i 07

(Veure informació sobre Bach a la pàgina 66.)

Audició 06: J. S. Bach. Concert per a violí nº 2 en Mi Major. 2n moviment: Adagio.

El ***Concert per a violí en mi major*** de J. S. Bach (**BWV 1042**) és un concert en el que el solista és el violí. Està acompanyat per una orquestra de corda i baix continu. S'estructura en tres moviments: Allegro; Adagio e sempre piano, Allegro.

- **Audició 07: J. S. Bach. Suite orquestral nº 3 in Re major BWV 1068.**

Aquesta ***Suite*** és una de les obres orquestrals més conegudes de Bach. La plantilla instrumental està formada per cordes (primers i segons violins, violes, violoncels, contrabaixos, clavecí, dos oboès, tres trompetes i timbals). El clavecinista era el líder de l'orquestra i normalment els altres instrumentistes s'agrupaven al seu al voltant.

El segon moviment de la Suite BWV 1068 és un ària que, com la seva anàloga lírica, és sempre melodiosa. Aquesta ària conté alguns dels més bells compassos que va escriure Bach. Pot dir-se que aquesta és "l'ària". L'èxit musical de l'ària resideix tant en la melodia com en els seus altres components. Les línies melòdiques del violí i la viola s'entreteixeixen eficaçment amb la melodia principal. El moviment d'una tendeix a ser la resposta al moviment de l'altra. Quan la melodia sosté un to llarg, una altra de les parts té figures que es van movent.

La melodia sona molt suaument, com si s'estigués despertant, primer estirant-se i després traient-se la mandra.

És una obra simple, meravellosament simple. Bach crea un estat d'ànim serè, però tot i així inclou la tensió necessària per atreure l'interès del que escolta. Aquesta peça il·lustra la manera en la qual un gran compositor empra els patrons usuals de cordes i notes i els agrega la justa proporció de varietat i imaginació.

Activitats per les audicions 03 a 07

Música per acompanyar el visionat dels quadres proposats
[Pròleg: Carta al pare absent]

Aquesta proposta pretén crear un ambient i una atmosfera de quietud al voltant de l'exercici 0.1: Un saló on escriure recollidament.
En el moment que es veuen els quadres proposats podem posar aquesta música que pot ampliar la percepció sensitiva del quadres.
Les cinc composicions poden generar un moment intimista. Hi ha persones que poden arribar a aquesta intimitat amb diferents instruments. La proposta gira al voltant del piano (primera, segona i tercera), el violí (la quarta) i el cel·lo (la cinquena) en moviments lents com l'Adagio.

1. Sonata in F major K 332. Adagio, Mozart
2. El clavecí ben temperat BWV 846: Preludi nº 1, Bach
3. Gymnopédies - 1. Lent Et Douloureux, Satie

4. Violí Concerto No. 2 in E Major, BWV 1042 - II: Adagio, Bach
5. Overture (Suite) No. 3 in Re Major, BWV 1068, Bach.

Quina d'aquestes peces encaixa millor amb cada quadre i amb l'ambient que es descriu a *Elisa.* (**Habilitats de traducció:** Traduir del llenguatge musical al plàstic)

- **Audició 08. Quartet de corda núm. 6 en si bemoll major, opus 18, de Ludwig van Beethoven.**

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins a inicis del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i, encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va ser significatiu, sobretot, a les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 trios, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera: *Fidelio*), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

La música del quart moviment de la novena simfonia, està basada en *l'Oda a l'Alegria* de Friedrich von Schiller i va ser elegida Himne de la Unió Europea.

El ***Quartet de corda núm. 6*** en si bemoll major, opus 18, de Ludwig van Beethoven, va ser compost entre 1799 i 1800, publicat el 1801 i dedicat, amb els cinc altres quartets de l'opus 18, al príncep Joseph Franz von Lobkowitz, que tenia al seu càrrec al violinista i amic de Beethoven, Karl Amenda. És cronològicament el cinquè dels sis primers quartets de Beethoven.
L'adàgio patètic del final porta el títol «la Malenconia». Consta de quatre moviments i la seva execució dura aproximadament 25 minuts:

1. *Allegro con brio*
2. *Adagio, ma non troppo*
3. *Scherzo. Allegro*
4. *Adagio « la Malinconia » — Allegretto quasi Allegro*

4t mov. "La malenconia"

Escoltar amb atenció el quart moviment i preguntar-se: Quin paper fa la música a l'inici de l'episodi 2 d'*Elisa*? (**Habilitat de recerca:** Observar; **Habilitat de traducció:** Interpretar)

- **Audició 09. J. Lennon. *Imagine.***

John Lennon (John Winston Lennon, 1940 - 1980) fou un cantant i compositor anglès que va saltar a la fama per ser el fundador de The Beatles juntament amb Paul McCartney, amb qui va formar una de les parelles de compositors més famoses i amb més èxit de la història de la música pop.
A banda de la seva carrera musical, Lennon també va exercir d'activista polític pacifista, dibuixant, actor i escriptor. Casat en primeres núpcies amb Cynthia Powell, el seu gran amor fou posteriorment l'artista japonesa Yoko Ono, amb qui es va casar l'any 1969 i amb qui va conviure fins a la seva mort, esdevinguda a Nova York el 1980, com a conseqüència d'un atemptat perpetrat per un admirador amb problemes mentals, Mark David Chapman.

Imagine és una cançó de John Lennon, escrita amb col·laboració amb Yoko Ono, publicada el 1971 en l'àlbum del mateix nom. La lletra està parcialment inspirada en el llibre de poemes de Yoko Ono, *Grapefruit*, de 1964, on cada poema comença amb una invocació semblant.

La cançó que es queixa de les guerres (*nothing to kill or die for*), de les fronteres (*imagine there's no countries*), de la religió (*no religion too*) conclou que hauríem de compartir el món (*imagine all the people sharing all the world*) i que encara que sembli que en la cançó es demana molt, no només Lennon vol la pau (*you may say I'm a dreamer, but I'm not the only one*).

"Imagine":

Imagine there's no heaven,	(Imagina que no hi ha cel,)
it's easy if you try,	(és fàcil si ho proves,)
no hell below us,	(sense infern sota nostre,)
above us only sky.	(damunt nosaltres sols el cel blau.)
Imagine all the people	(Imagina tothom)
living for today...	(vivint l'avui...)
Imagine there's no countries,	(Imagina que no hi ha estats,)
it isn't hard to do,	(no és difícil de fer,)
nothing to kill or die for,	(res per matar o per morir,)
and no religion too.	(ni tampoc religions.)
Imagine all the people	(Imagina tothom)
living life in peace...	(vivint en pau..)
You may say I'm a dreamer,	(Pots dir que sóc un somniador,)
but I'm not the only one.	(però no sóc l'únic.)
I hope someday you'll join us	(Espero que algun dia t'uneixis a nosaltres)
and the world will be as one.	(i que el món sigui un.)
Imagine no possessions,	(Imagina que no hi ha possessions,)
I wonder if you can,	(em pregunto si podràs,)
No need for greed or hunger,	(sense necessitat de cobejança ni de gana,)
A brotherhood of man.	(en germanor.)
Imagine all the people	(Imagina tothom)
sharing all the world...	(compartint el món...)
You may say I'm a dreamer,	(Pots dir que sóc un somniador,)
but I'm not the only one	(però no sóc l'únic.)
I hope someday you'll join us	(Espero que algun dia t'uneixis a nosaltres)
and the world will live as one.	(i que el món sigui un.)

http://www.youtube.com/watch?v=2xB4dbdNSXY

Exercici: Escoltem i cantem *Imagine* de John Lennon
[Episodi 3. Idea 4: La Guerra]

Quin món ens dibuixa Lennon en aquesta cançó? Com encaixen la lletra i la música?
Quin sentit final trobes a aquesta cançó?

▪ Audició 10: L. E. Aute. *Libertad*

Luis Eduardo Aute (nascut a Manila, 1943), és fill de català i de filipina d'ascendència espanyola i un autor i intèrpret en llengua castellana. Començà a escriure cançons i a enregistrar-les l'any 1967, tot i que trigà molts anys a actuar en públic. Ha viscut a Barcelona i parla força bé el català. L'any 1967 publicà un disc amb versions en català de dos dels seus primers èxits: "Al·leluia núm. 1" i "Roig damunt el negre". Al seu doble disc en directe *Entre amigos* (1983), cantà en català un fragment de la cançó de Serrat "Paraules d'amor".

Aute sempre ha utilitzat la cançó per comunicar tot allò que pensa respecte a conceptes com ara la Bellesa, la Bondat, l'Univers, La Guerra i…..també la Llibertat. En una entrevista que li van fer i on li preguntaven si preferia la seguretat o la llibertat, ell va respondre:

> "Sin duda, la libertad. La seguridad es muy tramposa. Si hay libertad, la seguridad viene dada, porque si hay libertad, hay inteligencia; si hay inteligencia, hay bondad; y si hay bondad, hay seguridad. Si no hay libertad, no hay nada".

Libertad
L.E. Aute

Y van pasando los años
Y al fin la vida no puede ser
sólo un tiempo que hay que recorrer
a través del dolor y el placer;
quién nos compuso el engaño
de que existir es apostar a no perder.
Vivir es más que un derecho,
es el deber de no claudicar
el mandato de reflexionar
qué es nacer, qué es morir, qué es amar.
el hombre, por qué está hecho
y qué eres tú, libertad,
libertad, libertad, libertad.
La idea no es razonable,
tampoco el verbo fundamental;

¿es el alma principio o final,
o armonía del bien frente al mal?
qué es el amor insondable
que empuja al cuerpo a ser incógnita
inmortal.
El siglo está agonizando
y el testamento que va a dejar
es un orden que quiere ocultar
el preciso compás del azar;
a qué seguir respirando
si no estás tú, libertad,
Libertad, libertad, libertad.

Pla de diàleg: Cançó "Libertad" de Luis Eduardo Aute
[Capítol 4. Episodi 12]

L'audició d'un dels cantautors espanyols més coneguts, com Luis Eduardo Aute, es pot plantejar com a complement al Pla de Diàleg i a l'exercici al voltant del concepte de llibertat:

- Què en penseu vosaltres sobre el dilema seguretat - llibertat?
- Si tothom és lliure de fer el que vol ens trobarem en un ambient segur?
- Quan és important la llibertat i quan l'hem d'utilitzar?

Escoltem la cançó de Aute o bé llegim la seva lletra com a punt de partida del diàleg. Si suscita prou interès es pot fer una pissarra.

Informació per audicions 11 a 13.

Antonio Lucio Vivaldi (1678 –1741), va ser un reconegut violinista i un dels principals compositors del barroc.

Com en tants i tants casos d'altres artistes, tots els èxits que l'acompanyaren no evitaren que morís ben pobre. Quan Vivaldi va marxar cap a Viena on regnava Carles VI, per aconseguir el lloc de compositor de la cort, estaven en guerra i amb aquest panorama Vivaldi quedà sense protecció i va haver d'anar malvenent manuscrits fins a la seva mort. Va morir a casa de la vídua d'un fabricant de selles el 27 o 28 de juliol de 1741 i va ser enterrat al dia 28 de juliol en una fossa comuna.

Tot i que ara ens costi de creure, perquè sabem que en vida va ser un compositor famós i prestigiós, la seva música va ser oblidada des de la seva mort fins la seva redescoberta ja avançat el segle XVIII.

Les quatre estacions - Antonio Vivaldi: La tardor.

Les quatre estacions és un conjunt de 4 concerts per a violí que va compondre el 1723, i és l'obra més coneguda de Vivaldi i, també, una de les més popularitzades de

tota la música clàssica, a més de ser l'obra amb més enregistraments, en disc, de l'història. Cada concert segueix l'estructura de tres moviments, amb un moviment lent central (*lento*, *adagio*, *largo*), al mig de dos moviments ràpids (*allegro*, *presto*, etc.).

La tardor - Concert núm. 3 en Fa Major, Op. 8, RV 293.

- **Audició 11: Allegro.**
- **Audició 12: Adagio molto.**
- **Audició 13: Allegro.**

Vivaldi va escriure un sonet per a cada estació, el de la tardor és aquest que reproduïm en una traducció:

La Tardor

1r mov. Allegro

Allegro
Els camperols celebren amb balls i cants
De la feliç collita el dolç plaer
I del licor de Bacus tan encesos
Amb el somni acaben el seu goig.

2n mov. Adagio molto

Adagio molto
Fa que tots acabin els balls i cants
La brisa que temperada dóna plaer,
I l'estació que convida tant i tant
A gaudir d'un dolcíssim son.

3r mov. Allegro

Allegro
Els caçadors, amb l'alba, a la caça
Amb banyes, escopetes i gossos surten fora
Fuig la presa i segueixen els rastres;
Ja fatigada i espantada pel gran soroll
De les escopetes i els gossos, ferida sembla
Sense forces vol fugir, però capturada mor.

Pla de diàleg: Audició de *La Tardor* d'Antonio Vivaldi
[Capítol vuit. Episodi 18]

Tenim els 3 moviments de La tardor d'Antonio Vivaldi: Allegro, Adagio, Allegro, que podem escoltar al mateix moment que observem el 8 quadres proposats al

Manual Ètica i Convivència amb motiu de la tardor. I encetem un diàleg a partir d'aquestes preguntes:

- Hi ha colors que semblen repetir-se en alguns del quadres?
- Pensem que aquests colors tenen alguna relació amb alguns dels 3 moviments de la música que escoltem?
- Amb alguns del instruments?
- El ritme de la música d'alguns dels moviments el relacioneu amb accions que tenen lloc a la tardor? Amb l'aire? amb la caiguda de les fulles?

(**Habilitat de traducció:** Traduir del plàstic al musical i a l'inrevés)

▪ Audició 14: R. Newman. *You've got a friend in me*. (BSO *Toy Story*).

Randall Stuart Newman "Randy" (1943) és un compositor nord-americà, arranjador, cantant i pianista molt reconegut per les seves cançons pop de protesta i per la seva música de cinema. Des dels anys 80, Newman ha treballat principalment com a compositor de música de cinema amb bandes sonores que inclouen *Ragtime, The Natural, i Toy Story* (d'aquesta última és la cançó que us proposem aquí). Newman sempre ha obtingut elogis de la crítica, fins i tot quan les seves vendes eren modestes. Ha guanyat una colla de premis, incloent-hi un Oscar, un premi Emmy, i quatre premis Grammy.

You've got a friend in me.

You've got a friend in me.
You've got a friend in me.
When the road looks rough ahead,
And you're miles and miles from your nice warm bed.
You just remember what your old pal said.
Boy, you've got a friend in me.
Yeah, you've got a friend in me.
You've got a friend in me.
You've got a friend in me.
If you've got troubles, and I got 'em too.
There isn't anything I wouldn't do for you.
If we stick together we can see it through,
Cause you got a friend in me.
Yeah, you got a friend in me.
Some other folks might be a little bit smarter than I am.
Bigger and stronger too.
Maybe, but none of them will ever love you the way I do,
It's me and you, boy.
And as the years go by,
Our friendship will never die.
You gonna see it's our destiny.
You got a friend in me.
You got a friend in me.
Yeah, you got a friend in me.

Exercici: Escoltem una peça musical de Toy Story
[Capítol vuit. Episodi 19]

Ja que parlem d'amistat, la pel·lícula *Toy Story* de Pixar i Walt Disney tenen dedicada una cançó a l'amistat. La podem escoltar i intentar entendre en anglès què ens diu sobre l'amistat. (**Habilitat de recerca:** Observar; **Habilitat de traducció:** Interpretar)

- **Audició 15: F. Schubert. Sonata per Violí i Piano en Re Major: Allegro Molto.**

Franz Peter Schubert (1797 - 1828) fou un compositor austríac. Tot i que va morir molt jove, quan tenia només 31 anys, Schubert és un dels grans compositors del segle XIX i el mestre indiscutible del *lied* (en va escriure uns 600). També va escriure música litúrgica, òperes, música incidental i una quantitat important de música de cambra i per a piano, així com nou simfonies (incloent-hi la famosa Simfonia Inacabada). La seva música és especialment melòdica i harmònica.

Capítol 9. Episodi 23
Pla de Diàleg: Escoltem el quartet de Schubert de la No i en Gabi
La No i en Gabi viatjaran a Paris per presentar-se a un concurs de música. La No toca el violí i en Gabi el piano. Són a casa de la Suki i dediquen un moment a assajar. Toquen peces de Stravinsky i de Bach però al final sembla que tots dos toquen una sonata de Schubert. Escoltem atentament una Sonata de Schubert per a piano i violí.
- Pots descriure quina atmosfera destil·la aquesta sonata? (**Habilitat de traducció:** traduir del llenguatge musical a l'oral; **Habilitat de traducció:** Explicar: narrar i descriure).
- Què afegeix aquest episodi al relat d'Elisa?

Informació per audicions 16 a 18.

Veure informació sobre Antonio Vivaldi i *Les quatre estacions* a la pàgina 72.

La primavera - Concert núm. 1 en Mi Major, Op. 8, RV 269.

- **Audició 16: Allegro.**
- **Audició 17: Largo.**
- **Audició 18: Allegro.**

Vivaldi va escriure un sonet per a cada estació, la de la primavera és aquest que reproduïm en una traducció:

1r moviment: Allegro
La primavera ha arribat.
Les aus celebren el seu retorn
amb la cançó de festa,
i els rierols estan murmurant
suaument acariciats per la brisa.
Tempestes elèctriques, els heralds de la primavera,
el rugit, emeten el seu fosc mantell sobre el cel,
Després es panseixen al silenci,
i les aus ocupen les seves cançons amb encant,
una vegada més.

2n moviment: Largo
Al prat cobert de flors,
amb les branques carregades de fulles,
el pastor de cabres dorm,
el seu fidel gos al seu costat.

3r moviment: Allegro
Guiats pel so festiu de les gaites rústiques,
nimfes i pastors dansen a la lleugera
sota el dosser brillant de la primavera.

1r mov. Allegro (no hi ha enllaç??????????????)

2n mov. Largo (no hi ha enllaç??????????????)

3r mov. Allegro
(no hi ha enllaç??????????????)

Activitats per les audicions 16 a 18

Musica per veure els quadres de la primavera
[Capítol onze. Episodi 21]

Igual que amb els quadres de la tardor, podem fer el visionat dels 10 quadres

proposats al ***Manual Ètica i Convivència*** al voltant de la primavera amb els 3 moviments de la Primavera de Vivaldi. I encetem un diàleg a partir d'aquestes preguntes:

- Hi ha colors que semblen repetir-se en alguns del quadres? Si és així, per què creus que deu ser?
- Penses que aquests colors tenen alguna relació amb alguns dels 3 moviments de la música que escoltem? Per què?
- Amb alguns del instruments?
- El ritme de la música d'alguns dels moviments el relacioneu amb accions que tenen lloc a la primavera? Amb l'aire, amb les flors i els colors?

* * *

Al GrupIREF tenim a la vostra disposició les audicions esmentades de *Tot Pensant*, *Pèbili*, *Kio i Gus*, *Pimi*, *Aris* i *Elisa*. Si les voleu usar les heu d'encomanar a través d'un e-mail a grupiref@grupire.org